

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Opravné systémy a jejich uplatnění v civilním procesu

Anna Hejlová

Plzeň 2024

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Anna HEJLOVÁ**
Osobní číslo: **R19M0097P**
Studijní program: **M0421A220004 Právo a právní věda**
Téma práce: **Opravné systémy a jejich uplatnění v civilním procesu**
Zadávací katedra: **Katedra občanského práva**

Zásady pro vypracování

- I. Úvod
- II. Civilní proces
- III. Opravné systémy v civilním procesu
- IV. Apelační systém
- V. Kasační systém
- VI. Revizní systém
- VII. Zhodnocení struktury opravných prostředků a jimi využitých opravných systémů
- VIII. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

viz příloha

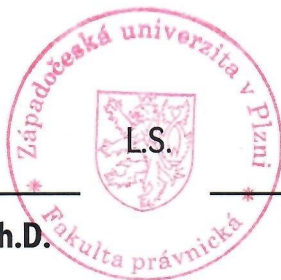
Vedoucí diplomové práce: **Doc. JUDr. Ing. Radka Zahradníková, Ph.D., LL.M.**
Katedra občanského práva

Datum zadání diplomové práce: **31. března 2023**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2024**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 30. června 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „*Opravné systémy a jejich uplatnění v civilním procesu*“ vypracovala samostatně. Všechny použité prameny a zdroje informací, které jsem použila k sepsání této práce, byly řádně citovány a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Plzni dne 25. 3. 2024

Anna Hejlová

Poděkování

Ráda bych poděkovala doc. JUDr. Ing. Radce Zahradníkové, Ph.D., LL.M. za odborné vedení mé práce a ochotu spolupracovat. Poděkování patří i mé rodině a přátelům za podporu po celou dobu studia.

Seznam použitých zkratk

OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
EÚLP	Sdělení č. 209/1992 Sb., sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících
Ústava	Ústavní zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
LZPS	Usnesení č. 2/1993 Sb., usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky
ZSS	Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a některých dalších zákonů
CSP	Zákon č. 160/2015 Z. z., civilný sporový poriadok
CŘS	Civilní řád soudní (plánovaný)

OBSAH

ÚVOD	1
1. CIVILNÍ PROCES	3
1.1. Zásady civilního procesu	4
1.1.1. Zásady odpovídající právu na spravedlivý proces	5
1.1.2. Odvětvové zásady.....	7
1.2. Opravné prostředky a jejich funkce v civilním procesu	8
1.3. Opravné prostředky jako nástroj sloužící k naplnění zásad.....	10
2. OPRAVNÉ SYSTÉMY V CIVILNÍM PROCESU.....	14
3. APELAČNÍ SYSTÉM	15
3.1. Úplný a neúplný apelační systém.....	15
3.2. Odvolání.....	16
3.2.1. Přípustnost odvolání	17
3.2.2. Náležitosti odvolání.....	19
3.2.3. Řízení a rozhodnutí o odvolání	22
3.2.3.1. Úkony soudu prvního stupně	23
3.2.3.2. Řízení před odvolacím soudem	24
4. KASAČNÍ SYSTÉM.....	29
4.1. Žaloba pro zmatečnost	29
4.1.1. Přípustnost žaloby pro zmatečnost	29
4.1.2. Náležitosti žaloby pro zmatečnost.....	30
4.1.3. Řízení a rozhodnutí o žalobě pro zmatečnost.....	32
5. REVIZNÍ SYSTÉM	34
5.1. Dovolání.....	34
5.1.1. Přípustnost dovolání	35
5.1.2. Náležitosti dovolání.....	37
5.1.3. Řízení a rozhodnutí o dovolání	39
6. ŽALOBA NA OBNOVU ŘÍZENÍ.....	44
6.1. Přípustnost žaloby na obnovu řízení	44
6.2. Náležitosti žaloby na obnovu řízení.....	45
6.3. Řízení a rozhodnutí o žalobě na obnovu řízení.....	46
6.4. Souběh mimořádných opravných prostředků	48
7. KOMPARACE SE SLOVENSKÝM PRÁVNÍM ŘÁDEM	50
8. ZHODNOCENÍ STRUKTURY OPRAVNÝCH PROSTŘEDKŮ A JIMI VYUŽITÝCH OPRAVNÝCH SYSTÉMŮ.....	56
ZÁVĚR.....	60
CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ.....	64
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	65

Úvod

Tématem této diplomové práce jsou opravné systémy a problematika jejich uplatnění v civilním procesu. Opravnými systémy se rozumí určité režimy, které se od sebe navzájem odlišují podle stanovených kritérií a na nichž jsou pak založena jednotlivá opravná řízení.

Opravná řízení plní v rámci civilního procesu významnou roli, jelikož slouží k nápravě případných vad vzniklých v řízení nalézacím, tedy v řízení před soudem prvního stupně.

Cílem této diplomové práce je analyzovat jednotlivé opravné systémy, kterými jsou systém apelační, kasační a revizní, a dále opravné prostředky, které jsou na těchto systémech založeny. Mezi tyto opravné prostředky patří odvolání, žaloba pro zmatečnost, dovolání a zvláštní opravný prostředek stojící mimo režimy opravných systémů – žaloba na obnovu řízení. Jelikož jsou opravná řízení ovládána zásadou dispoziční, což znamená, že je nelze zahájit, aniž by k tomu byl podán návrh, věnuji se v rámci této práce i náležitostem, pravidlům přípustnosti, a to nejen objektivní, nýbrž i subjektivní, či účinkům těchto podání. Dalším neméně důležitým cílem této diplomové práce je zhodnocení stavu současné tuzemské právní úpravy a následně navrhnout její změnu v podobě úvah *de lege ferenda*, a to za pomoci komparace české právní úpravy se slovenským právním řádem a s přihlédnutím k věcnému záměru ČRS.

Je patrné, že rozsah problematiky opravných systémů je velmi obsáhlý, a proto se tato diplomová práce zabývá pouze právní úpravou opravných prostředků v řízení sporném. Specifika nesporných řízení se tedy v této práci nerozebírají.

Při zpracovávání této diplomové práce jsem čerpala především z platné právní úpravy, komentářové literatury a judikatury vztahující se k relevantní právní úpravě a dále z knižních publikací a odborných článků souvisejících s problematikou opravných systémů a jednotlivých opravných prostředků.

Diplomová práce je rozdělena do 8 kapitol. První kapitola obsahuje úvod do obecné problematiky civilního procesu, pojednává o jeho cíli a základních zásadách. Dále tato kapitola rozebírá, jak se tyto zásady promítají do systému

opravných prostředků, a zdůrazňuje nutnost existence opravných prostředků jakožto nedílnou součást civilního řízení.

Druhá kapitola obecně definuje pojem opravných systémů a stanoví klíčová kritéria, podle kterých lze od sebe navzájem odlišit jejich tři typy.

Třetí kapitola se už věnuje prvnímu z opravných systémů, tedy systému apelačnímu, a na něm založenému odvolání, které je v současnosti jediným řádným opravným prostředkem.

Čtvrtá kapitola pojednává o systému kasačním a na něm založené žalobě pro zmatečnost. Žaloba pro zmatečnost je jedním z mimořádných opravných prostředků a slouží k nápravě vad způsobujících takzvanou zmatečnost řízení.

Pátá kapitola se věnuje reviznímu systému, na němž je s účinností od 1.1.2013 založeno dovolání. Dovolání na rozdíl od ostatních opravných prostředků neplní pouze funkci nápravnou. Nejvyšší soud totiž formou rozhodování v dovolacím řízení plní svou funkci spočívající ve sjednocování rozhodovací praxe civilních soudů.

Šestá kapitola rozebírá žalobu na obnovu řízení, která je posledním mimořádným opravným prostředkem, který však nelze podřadit pod žádný z opravných systémů.

Sedmá kapitole se věnuje úpravě civilního procesu v rámci slovenského právního řádu. Civilním sporovým poriadkom totiž došlo po více než padesáti letech trvání účinnosti Občianského súdneho poriadku k rekonstrukci slovenského civilního procesu. Vzhledem k tomu, že Občianský súdny poriadok byl „slovenským ekvivalentem“ českého OSŘ a že českou právní úpravu civilního procesu též v následujících letech čeká rekonstrukce, považuji za zajímavé blíže přezkoumat, jakým způsobem dle této nové právní úpravy funguje systém opravných prostředků ve Slovenské republice.

Konečně osmá kapitola této práce obsahuje zhodnocení stávající úpravy a návrh na její změnu formou úvah *de lege ferenda*. V rámci této kapitoly se tedy zaměřím i na úpravu systému provázanosti opravných systémů a opravných prostředků zamýšlenou diskutovaným věcným záměrem ČRS.

1. Civilní proces

V obecné rovině teorie práva se právo rozlišuje mimo jiné na hmotné a procesní. V případě práva civilního lze obecně stanovit, že hmotné právo stanovuje práva a povinnosti jednotlivců v rámci jejich soukromoprávních vztahů,¹ tedy v rámci vztahů občanskoprávních, rodinných, pracovních a obchodních.² Procesní právo pak upravuje postup při ochraně ohrožených či porušených hmotných práv a také nově vzniklá práva a povinnosti procesní povahy, která procesním subjektům vznikají. Civilní proces se tedy od jiných typů právních procesů odlišuje jeho předmětem, kterým je ochrana práv a chráněných zájmů soukromoprávní povahy.³

Civilním procesem v užším pojetí se rozumí objektivním právem regulovaný „postup soudu a účastníků v občanském soudním řízení a právní vztahy, které v důsledku toho vznikají.“⁴ V širším pojetí musí být tato definice rozšířena o další orgány, které mají pravomoc poskytovat ochranu soukromým právům,⁵ jako jsou například orgány rozhodující v rámci rozhodčího řízení či mediace.⁶ Právní úprava civilního procesu je obsažena v normách civilního práva procesního, kde je základním právním předpisem OSŘ, který má ve vztahu k dalším normám civilního práva procesního postavení *lex generalis*.⁷

Účel civilního procesu je patrný již z ustanovení § 1 OSŘ, které stanoví, že: „*Občanský soudní řád upravuje postup soudu a účastníků v občanském soudním řízení tak, aby byla zajištěna spravedlivá ochrana soukromých práv a oprávněných zájmů účastníků, jakož i výchova k dodržování smluv a zákonů, k čestnému plnění*

---

¹ DVOŘÁK, Jan, ŠVESTKA, Jiří, ZUKLÍNOVÁ, Michaela et al. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN: 978-80-7552-187-3. s. 59.

² SVOBODA, Karel. § 2 [Pravomoc civilních soudů]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří et al. *Občanský soudní řád. Komentář*. Online. 3. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck. 2022. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgjpwk232ge4dexzrfzwwexzrhe3dngxzzhfpaxzrs#> [citováno 2024-03-09].

³ ŠÍNOVÁ, Renáta, HAMULÁKOVÁ, Klára et al. *Civilní proces: Obecná část a sporné řízení*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-787-3. s. 1.

⁴ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena et al. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1. s. 43.

⁵ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 40.

⁶ Tamtéž. s. 52, 54.

⁷ ŠÍNOVÁ, Renáta, HAMULÁKOVÁ, Klára et al. *Civilní proces: Obecná část a sporné řízení*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-787-3. s. 13.

povinností a k úctě k právům jiných osob.“ Z toho vyplývá, že civilní soudy, jakožto orgány státní moci pověřené výkonem soudnictví, poskytují ochranu ohroženým či porušeným soukromým právům účastníků řízení vyplývajících z práva hmotného v rámci formalizovaného soudního řízení, ale také působí výchovně na ostatní soukromoprávní subjekty ve vztahu k jejich stávajícím závazkům a budoucím sporům.

Důležité je též upozornit na odlišnosti sporných a nesporných řízení, které tkví zejména v účelu řízení a zásadách, které se v daném řízení uplatňují. Účelem sporného řízení je obecně vyřešení sporu mezi účastníky. Oproti tomu účelem řízení nesporného je úprava právních vztahů *pro futuro* tak, aby byly v souladu s právním řádem.⁸

1.1. Zásady civilního procesu

V této kapitole budou pro lepší pochopení charakteru a podstaty civilního procesu blíže rozebrány některé ze základních zásad, které jej provází od jeho počátku až do samotného konce.

Znalost těchto principů je zásadní pro správné pochopení a výklad jednotlivých ustanovení procesních norem, a to především v případě těch nekonkrétních, kde právě takto vzniklou právní mezeru vyplňují soudy prostřednictvím svých úvah vycházejících z těchto zásad.⁹

V současné právní úpravě civilního procesu nejsou tyto základní principy explicitně uvedeny, avšak připravovaný ČŘS existenci takového výčtu předpokládá.¹⁰ Tento krok je inspirován civilními řády jiných evropských zemí, jako například švýcarským Zivilprozessordnung či slovenským CSP.¹¹

---

⁸ ŠÍNOVÁ, Renáta, HAMULÁKOVÁ, Klára et al. *Civilní proces: Obecná část a sporné řízení*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-787-3. s. 4-5.

⁹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 55.

¹⁰ Tamtéž. s. 55.

¹¹ Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Věcný záměr civilního řádu soudního*. Online. 2020. s. 63. Dostupné

z: https://justice.cz/documents/12681/2872506/V%C4%9Bcn%C3%BD+z%C3%A1m%C4%9Br_f%C3%A1ln%C3%AD+verze+_prosinec+2020.pdf/83cdd87e-18c5-41e9-948e-8defa2525adb [citováno 2024-02-09].

V rámci civilního procesu lze zásady rozdělit do dvou skupin. První skupinou jsou zásady odpovídající právu na spravedlivý proces dle čl. 6 EÚLP, které jsou v tuzemském právním řádu zakotveny především na ústavní úrovni, a to v čl. 81 a následujících Ústavy, čl. 36 a následujících LZPS, ale také v ustanovení § 4 a následujících ZSS. Druhá skupina je tvořena protikladnými dvojicemi zásad, které jsou označovány jako zásady odvětvové a které upravují práva a povinnosti procesních subjektů civilního řízení.¹²

Problematika procesních zásad je velmi rozsáhlým tématem. Pro účely této práce tedy uvedu pouze takové zásady, které mají přímý vliv na podobu jednotlivých opravných řízení.

1.1.1. Zásady odpovídající právu na spravedlivý proces

Zásady odpovídající právu na spravedlivý proces určují pravidla civilního procesu, přičemž ctí zaručená lidská práva zakotvená v ústavním pořádku České republiky, ale i na nadnárodní úrovni. Ani tyto zásady však neplatí bezvýjimečně, vzájemně se prolínají a jedna může být upřednostněna na úkor druhé.

Klíčovou zásadou je zásada rovnosti, která v obecné rovině představuje povinnost soudu poskytnout účastníkům řízení stejnou příležitost k uplatňování jejich procesních práv zaručených zákonem a nezvýhodňovat některou z procesních stran. Z této zásady vyplývá několik dalších principů, které společně garantují právě onu rovnost účastníků. Mezi tyto principy patří například právo každého účastníka slyšet a být slyšen před soudem, které zahrnuje nejen právo účastníků řízení uvádět skutková tvrzení a navrhnout důkazy k jejich prokázání, ale i právo seznámit se s tvrzeními a důkazy ostatních účastníků a vyjádřit se k nim; dále právo na právní pomoc, ve kterém je zahrnuta povinnost soudu poučovat účastníky o jejich procesních právech a povinnostech; a v neposlední řadě také například právo jednat před soudem ve svém mateřském jazyce.¹³

Určující pro podobu civilního řízení je trojice zásad, kterými jsou zásada ústnosti, veřejnosti a přímosti. Všechny tři zásady spolu úzce souvisí,

---

¹² ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Pojmové znaky civilního procesu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2017. ISBN: 978-80-7380-538-8. s. 55.

¹³ Tamtéž. s. 58-61.

jelikož vyplývají z těžiště¹⁴ civilního procesu, kterým je ústní jednání před soudem.¹⁵ Ve prospěch zásady rychlosti a hospodárnosti se však v některých případech ústnost řízení opouští a některé procesní úkony zůstávají v písemné formě. Zásada přímosti představuje skutečnost, že podkladem pro rozhodnutí nalézacího soudu je pouze to, co se před tímto konkrétním soudem odehrálo. Z toho vyplývá, že pokud se v průběhu řízení změní obsazení soudu, mělo by dojít k opakování ústního jednání. Opět se však v zájmu zásady rychlosti a hospodárnosti upouští od striktního využití zásady přímosti. Ustanovení § 119 odst. 3 OSŘ totiž umožňuje, aby namísto opakování celého ústního jednání předseda senátu pouze sdělil obsah již provedených přednesů a důkazů. Princip veřejnosti umožňuje, aby se široká veřejnost účastnila jednání před soudem, což zajišťuje určitou formu transparentnosti fungování soudů a také kontrolu jejich činnosti. Ani tato zásada však nefunguje bez výjimky, jelikož zákon v některých případech umožňuje veřejnost vyloučit.¹⁶

Zásada rychlosti a hospodárnosti předpokládá co nejrychlejší a nejlevnější průběh řízení, ve kterém nedochází ke zbytečným průtahům a nákladům. Rozhodnutí věci v co nejkratším časovém intervalu je v zájmu nejen soudu, ale i účastníků, protože jen v takovém případě bude ohroženým či porušeným právům poskytnuta efektivní ochrana. Za tímto účelem musí soud a účastníci řízení navzájem spolupracovat.¹⁷

Dalším elementárním principem je nezávislost a nestrannost soudců. Nezávislost spočívá v tom, že soudce je při svém rozhodování vázán pouze zákonem a mezinárodní smlouvou v souladu s čl. 10 Ústavy. Nestrannost je oproti tomu vnitřní stav soudce, který nemá zájem na výsledku řízení.¹⁸ Podpurným institutem sloužícím k zajištění nestrannosti soudce je vyloučení. Vyloučením takzvaně podjatého soudce, tedy soudce, který má na výsledku řízení osobní zájem, se zároveň zajišťuje též naplnění zásady rovnosti.¹⁹

---

¹⁴ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 55.

¹⁵ ŠÍNOVÁ, Renáta, HAMUĚÁKOVÁ, Klára et al. *Civilní proces: Obecná část a sporné řízení*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-787-3. s. 23.

¹⁶ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 55-57.

¹⁷ Tamtéž. s. 61-62.

¹⁸ Tamtéž. s. 62-63.

¹⁹ Tamtéž. s. 93.

Princip zákonného soudce vyplývá v nejobecnější rovině už ze samotného požadavku, aby soudnictví vykonávaly pouze soudy jakožto státní orgány, které jsou k tomu zákonem zmocněny. V širším pojetí však tento princip vyjadřuje také skutečnost, že soudce rozhodující v konkrétní věci je dán předem prostřednictvím zákonem stanovených kritérií, kterými jsou pravomoc, příslušnost a rozvrh práce.²⁰

Součástí práva na spravedlivý proces však právo na podání opravného prostředku samo o sobě není.²¹ Přesto je existence systému opravných prostředků nutná, jak je blíže odůvodněno v kapitole 1.2. a 1.3. této práce.

1.1.2. Odvětvové zásady

Odvětvové principy jsou tvořeny protikladnými dvojicemi zásad, které však ve většině případů fungují ve své kombinované formě.

Dispoziční princip a princip oficiality se od sebe odlišují subjektem, který má v rámci řízení procesní iniciativu. Neplatí ale bezvýjimečně a vzájemně se prolínají, a to v rámci řízení sporného i nesporného. Dispoziční zásada se vyznačuje tím, že procesní iniciativu mají v rukou účastníci řízení, kteří ji realizují prostřednictvím procesních úkonů. Dispoziční princip je typický pro řízení sporná, která lze zahájit pouze podáním žaloby, neboť platí zásada *nullo actore, nullus iudex* neboli *není-li žalobce, není soudce*. Žalobce též v žalobě vymezuje předmět řízení, se kterým následně volně disponuje. Soud je takto vymezeným předmětem řízení vázán a zpravidla nemá pravomoc přisoudit žalobci něco jiného nebo více, než čeho se žalobou domáhá. Oproti tomu je zásada oficiality typická pro řízení nesporná a vyznačuje se tím, že procesní iniciativa je v rukou soudu. Zahájení řízení je však i zde ovládáno převážně zásadou dispoziční, jelikož bez návrhu lze zahájit pouze taková nesporná řízení, ve kterých je dán veřejný zájem na rozhodnutí věci.²²

Další dvojicí zásad jsou zásada projednací a vyšetřovací. Odlišují se od sebe subjektem, který je odpovědný za objasnění skutkového stavu. V rámci sporných

---

²⁰ ŠÍNOVÁ, Renáta, HAMUĚÁKOVÁ, Klára et al. *Civilní proces: Obecná část a sporné řízení*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-787-3. s. 27.

²¹ PAUKNEROVÁ, Monika, TOMÁŠEK, Michal et al. *Nové jevy v právu na počátku 21. století. IV., Proměny soukromého práva*. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1687-2. s. 375.

²² ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 64-65.

řízení se obecně uplatňuje zásada projednací, podle které jsou tímto subjektem účastníci řízení. Ti nesou břemeno tvrzení a břemeno důkazní, jinými slovy jsou povinni tvrdit rozhodné skutečnosti a navrhopvat důkazy pro podporu těchto tvrzení. I zde však soud může v některých případech zasáhnout a sám přispět ke zjištění skutkového stavu. Vyšetřovací zásada se projevuje v řízeních nesporných, kde je za zjištění skutkového stavu odpovědný soud. Účastníci řízení mu však přesto poskytují součinnost, a tudíž se i zde na zjišťování skutkového stavu podílejí.²³

Zásadami, které určují pořadí úkonů v průběhu řízení, jsou zásada arbitrárního pořádku a zásada legálního pořádku. Zásada arbitrárního pořádku předpokládá libovolné pořadí úkonů v průběhu celého řízení. Oproti tomu zásada legálního pořádku rozděluje civilní řízení na jednotlivé fáze a s každou z těchto fází spojuje určité procesní úkony. Podle současné právní úpravy se uplatňuje zásada arbitrárního pořádku, která je však regulována prvky zásady legálního pořádku. Nejvýznamnějším z těchto prvků je koncentrace řízení. Koncentrace řízení znamená, že uvádění skutkových tvrzení a navrhování důkazů je omezeno pouze na určitý úsek řízení. V současné době je narozdíl od starší úpravy okamžik koncentrace spojen s poměrně ranou fází sporného řízení, a to se skončením přípravného jednání, popřípadě prvního jednání. Ke skutečnostem a důkazům, které účastníci navrhnou později, soud již zpravidla nepřihlíží.²⁴ Koncentrace tedy slouží především k tomu, aby účastníci sporného řízení co nejdříve „vyložili karty na stůl“, což představuje snahu o zkrácení řízení.

1.2. Opravné prostředky a jejich funkce v civilním procesu

Jak bylo řečeno v první kapitole této práce, civilní proces je postup komplexně regulovaný právními normami. Přesto se však nelze vždy v rámci rozhodování vyvarovat chybám, neboť i rozhodování v soudním řízení je lidským dílem.²⁵ Stejně jako v běžném životě tudíž může i v rámci soudního řízení docházet k různým pochybením, která mohou způsobit, že takové řízení bude zatíženo vadami. Lze rozlišit tři základní typy vad, kterými jsou vady procesní, právní

---

²³ LAVICKÝ, Petr. *Důkazní břemeno v civilním řízení soudním*. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-203-5. s. 52-55.

²⁴ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 69-70.

²⁵ PAUKNEROVÁ, Monika, TOMÁŠEK, Michal et al. *Nové jevy v právu na počátku 21. století. IV., Proměny soukromého práva*. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1687-2. s. 374.

a skutkové. Procesní vady spočívají v nesprávném postupu způsobeném porušením procesněprávních norem, právní vady spočívají v nesprávném hmotněprávním posouzení a skutkové vady spočívají v nesprávném zjištění skutkového stavu věci.²⁶ Všechny tyto vady mohou mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Proto je pro naplnění účelu civilního procesu důležité, aby bylo účastníkům řízení umožněno se proti takto vadným rozhodnutím bránit, a to právě prostřednictvím opravných prostředků. Mimo zajištění spravedlivé ochrany práv jednotlivců slouží některé opravné prostředky také ke sjednocení výkladu a aplikace práva,²⁷ jak je blíže rozebráno v kapitole 5.1. této práce.

Opravný prostředek lze obecně definovat jako procesní úkon aktivně legitimovaného subjektu řízení, prostřednictvím kterého se tento subjekt domáhá změny nebo zrušení vadných soudních rozhodnutí.²⁸

Opravné prostředky obecně rozdělujeme do dvou skupin, a to na opravné prostředky řádné a mimořádné. Odlišení tkví zejména v tom, zda napadené rozhodnutí je či není v právní moci. V případě, že opravný prostředek směřuje proti rozhodnutí, které doposud právní moci nenabylo, jedná se o řádný opravný prostředek. V opačném případě, tedy směřuje-li opravný prostředek proti pravomocnému rozhodnutí, se jedná o mimořádný opravný prostředek.²⁹

Již na první pohled je zřetelné, že ono označení *řádности* a *mimořádnosti* opravných prostředků pramení z kritéria určité běžnosti. Soudní rozhodnutí jsou procesními instituty, kterými dochází k naplnění účelu civilního procesu, jelikož se jejich prostřednictvím poskytuje ochrana soukromým právům a oprávněným zájmům účastníků.³⁰ K tomu jim napomáhají jejich dvě základní vlastnosti, kterými jsou právní moc a vykonatelnost. Právě právní moc v jejím materiálním smyslu znamená, že dané soudní rozhodnutí je závazné a nezměnitelné. Nezměnitelnost pravomocného soudního rozhodnutí pramení ze zásady *rei iudicatae* neboli věci pravomocně rozhodnuté, jež znemožňuje vést

---

²⁶ ŠÍNOVÁ, Renáta, HAMULÁKOVÁ, Klára et al. *Civilní proces: Obecná část a sporné řízení*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-787-3. s. 391.

²⁷ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 335.

²⁸ Tamtéž. s. 335.

²⁹ Tamtéž. s. 335-336.

³⁰ ŠÍNOVÁ, Renáta, HAMULÁKOVÁ, Klára et al. *Civilní proces: Obecná část a sporné řízení*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-787-3. s. 314.

nové řízení o jeho předmětu a účastnících v takovém rozsahu, v jakém o nich již bylo rozhodnuto.³¹ Zakotvení tohoto principu do našeho právního řádu je zásadní zejména z hlediska právní jistoty, která je jedním ze základních předpokladů pro fungování právního státu. Z výše uvedeného vyplývá, že právní řád předpokládá možnost změny nepravomocných rozhodnutí, tedy že jejich změna je *běžná, řádná*. Odtud pramení pojem řádných opravných prostředků. Oproti tomu změna již pravomocných rozhodnutí představuje zásah do garantované právní jistoty, a proto by měla být pouze *výjimečná, mimořádná*, a proto jsou opravné prostředky směřující proti takovýmto rozhodnutím označovány jako mimořádné. I z tohoto důvodu jsou podmínky pro jejich podání přísnější, a to například z hlediska vymezení přípustnosti, odůvodnění a tak dále.

Dalším zásadním aspektem opravných prostředků jsou jejich účinky. Devolutivní účinek tkví v tom, že pravomoc projednat opravný prostředek a rozhodnout o něm je odebrána soudu, který napadené rozhodnutí vydal, a přechází na soud vyšší instance. Suspenzivní účinek spočívá v tom, že podáním opravného prostředku se odkládá právní moc a vykonatelnost napadeného rozhodnutí. Z výše uvedené definice řádných a mimořádných opravných prostředků je patrné, že suspenzivní účinek nastává bez dalšího pouze v případě podání řádného opravného prostředku. V případě mimořádných opravných prostředků zákon pouze v některých situacích umožňuje, aby o odložení právní moci či vykonatelnost napadeného rozhodnutí rozhodl soud.³²

1.3. Opravné prostředky jako nástroj sloužící k naplnění zásad

Jak již bylo řečeno v kapitole 1.1.1. této práce, právo na opravný prostředek není explicitní součástí práva na spravedlivý proces ve smyslu EÚLP a LZPS. Přesto si však vzhledem k výše uvedenému nelze představit takovou právní úpravu civilního procesu, která by systém opravných prostředků neobsahovala. Opravnými prostředky se dotváří celkový rámec civilního procesu, jelikož musí existovat určitý mechanismus umožňující napravit chyby v řízení před soudem prvního stupně.

---

³¹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Pojmové znaky civilního procesu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2017. ISBN: 978-80-7380-538-8. s. 214.

³² ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 336.

Podání opravného prostředku musí být v souladu se zásadou rovnosti umožněno každému z účastníků předešlého řízení. Na první pohled je pak patrné, že podáním opravného prostředku se oddaluje vydání finálního rozhodnutí ve věci, čímž se řízení prodlužuje. To je jasně v rozporu se zásadou rychlosti a hospodárnosti řízení, jelikož ochrana ze strany soudů musí být rychlá, aby byla efektivní.³³ Na druhou stranu však ani rychlá ochrana spočívající v rozhodnutí, které trpí vadami, nemůže být efektivní. Zákon tedy hledá určitý kompromis mezi potřebou nápravy vadných rozhodnutí a zajištěním rychlosti a hospodárnosti řízení. Tato rovnováha je zajišťována především prostřednictvím propadných lhůt určených k podání opravných prostředků, po jejichž uplynutí toto právo v souladu se zásadou *vigilantibus iura scripta sunt* zaniká.

Snaha o zajištění rychlosti a hospodárnosti opravných řízení dále upozaduje zásadu přimosti. Její přísné dodržení by totiž znamenalo, že se bude v rámci opravného řízení opakovat celé dokazování.³⁴ Toto se týká především řízení odvolacího, kde je v zájmu zásady rychlosti dokazování opakováno pouze v případě, že chce odvolací soud dospět k jiným skutkovým závěrům než soud prvního stupně či pokud soud prvního stupně provedené důkazy ignoroval.³⁵

V opravných řízeních se až na výjimky ctí i zásada ústnosti a zásada veřejnosti řízení.³⁶ Výjimkou z tohoto pravidla představuje dovolání, o kterém Nejvyšší soud rozhoduje zpravidla bez jednání (více k tomu viz kapitola 5.1.3.).

V případě, že dojde k porušení práva na spravedlivý proces, vyvolává to takovou vadu řízení, k jejíž nápravě slouží právě opravné prostředky. Vzhledem k tomu, že právo na spravedlivý proces je zaručeno LZPS, která je v souladu s čl. 112 Ústavy součástí ústavního pořádku, lze v případě jeho porušení podat ústavní stížnost dle ustanovení § 72 odst. 1 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, jejíž přípustnost je však dle odst. 3

---

³³ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 335.

³⁴ Tamtéž. s. 56-57.

³⁵ PETR, B., JIRSA, J. § 213. In: JIRSA, Jaromír; MOTT, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-250I*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 82-84.

³⁶ Odvolání viz ustanovení § 214 odst. 1 OSŘ. Žaloba pro zmatečnost a žaloba na obnovu řízení viz ustanovení § 235f OSŘ *a contrario*.

tohoto ustanovení závislá na tom, zda stěžovatel uplatnil opravné prostředky, které mu zákon: „*k ochraně jeho práva poskytuje*.“ Typicky může jít o porušení zásady rovnosti spočívající v tom, že účastníkovi bylo znemožněno účastnit se jednání před soudem,³⁷ nebo o porušení zásady zákonného soudce, rozhodoval-li ve věci nepříslušný či špatně obsazený soud.³⁸ Došlo-li v řízení před soudem prvního stupně k takovýmto pochybením, lze proti vydanému rozhodnutí brojit odvoláním v souladu s ustanovením § 205 odst. 2 písm. a) a c) OSŘ. Nabude-li takové rozhodnutí právní moci, budou tato pochybení důvodem pro podání žaloby pro zmatečnost, a to například dle ustanovení § 229 odst. 1 písm. f) a odst. 3 OSŘ.

V opravném řízení se stejně jako v řízení nalézacím uplatňují odvětvové zásady typické pro celé civilní řízení sporné. Stejně jako sporná nalézací řízení, jsou i opravná řízení ovládána zásadou dispoziční. Opravná řízení tedy nelze zahájit bez návrhu, v němž navrhovatel zároveň vymezuje předmět opravného řízení. Tento předmět je dán rozsahem, v jakém je dané rozhodnutí napadáno, a dále důvodem, který navrhovatele k podání opravného prostředku vedl, tedy v čem spatřuje vadu napadeného rozhodnutí. Soud rozhodující o opravném prostředku je tímto návrhem v zásadě vázán.³⁹ Navrhovatel je však omezen v dispozici s takto vymezeným předmětem řízení, jelikož jeho změna je v rámci opravného řízení možná pouze po dobu běhu lhůt k podání opravných prostředků.⁴⁰ Výjimkou jsou odvolací důvody, které může odvolatel v souladu s ustanovením § 205 odst. 3 OSŘ měnit bez omezení. Na základě dispoziční zásady je také umožněno zpětvzetí podaného opravného prostředku, což způsobí zastavení opravného řízení.

Uplatnění zásady koncentrace řízení má v opravných řízeních modifikovanou podobu, jelikož zde v některých případech dochází k jejímu prolomení. V odvolacím řízení lze dle ustanovení § 205a OSŘ v některých případech uvádět nové skutečnosti a důkazy. V řízení o žalobě pro zmatečnost a žalobě na obnovu řízení je navíc vyzdvížena zásada projednací, jelikož účastníci

---

³⁷ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 60.

³⁸ Tamtéž. s. 64.

³⁹ Tamtéž. s. 65.

⁴⁰ Odvolání viz ustanovení § 205 odst. 4 OSŘ. Žaloba pro zmatečnost a žaloba na obnovu řízení viz ustanovení § 232 odst. 2 OSŘ. Dovolání viz ustanovení § 242 odst. 4 OSŘ.

jsou povinni tvrdit a prokazovat existenci důvodů zmatečnosti či obnovy řízení.⁴¹ V obou těchto řízeních pak koncentrace nastává okamžikem skončení prvního jednání,⁴² kterým se v případě žaloby na obnovu řízení rozumí první jednání probíhající po povolení obnovy.⁴³

---

⁴¹ MOTTL, T., JIRSA, J., VACKOVÁ, M. § 235a. In: JIRSA, Jaromír; MOTTL, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 165.

⁴² SVOBODA, Karel. *Opravné prostředky: civilní proces z pohledu účastníka*. Praha: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-774-3. s. 394.

⁴³ Tamtéž. s. 384.

2. Opravné systémy v civilním procesu

Mimo výše zmíněná kritéria, podle kterých lze od sebe jednotlivé opravné prostředky navzájem odlišovat, lze opravné prostředky dále rozlišit podle opravného systému, na kterém jsou založeny. Podle toho lze tedy rozlišit, zda se v opravném řízení uplatňuje apelační, kasační či revizní systém.

Opravnými systémy se rozumí specifické režimy, které jsou uplatňovány při rozhodování o konkrétních opravných prostředcích. Jejich odlišení se odvíjí od dvou základních kritérií.

Prvním z těchto kritérií je typ vad, pro které lze dané soudní rozhodnutí napadnout. Zde je potřeba odlišit, zda je soud rozhodující o opravném prostředku vázán skutkovým stavem, jak byl zjištěn soudem, který rozhodoval v původním řízení. Je-li tímto skutkovým stavem vázán, soudní přezkum napadeného rozhodnutí se omezuje pouze na právní posouzení. Jinými slovy v takovém případě soud rozhodující o opravném prostředku nemá pravomoc přezkoumávat skutková zjištění, a nemůže tedy provádět dokazování. V opačném případě má tento soud oprávnění opětovně věc projednat i po skutkové stránce a dokazování provést. To mu umožňuje dospět k jiným skutkovým závěrům než soud, který napadené rozhodnutí vydal.⁴⁴

Druhým kritériem je způsob rozhodnutí o opravném prostředku. Zde se odlišuje, zda soud může napadené rozhodnutí pouze potvrdit či zrušit, nebo zda má navíc pravomoc jej změnit.⁴⁵

Je však třeba si uvědomit, že tato kritéria neposkytují přesné definice opravných systémů, nýbrž jen soubor znaků, které v jednotlivém opravném systému převažují. Z této koncepce poté může zákonodárce vycházet při řešení uspořádání systému opravných prostředků.⁴⁶

---

⁴⁴ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 337.

⁴⁵ Tamtéž.

⁴⁶ PAUKNEROVÁ, Monika, TOMÁŠEK, Michal et al. *Nové jevy v právu na počátku 21. století. IV., Proměny soukromého práva*. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1687-2. s. 378.

3. Apelační systém

Apelační systém se vyznačuje tím, že jako jediný z opravných systému umožňuje, aby soud rozhodující o opravném prostředku přezkoumal napadené rozhodnutí nejen po stránce právní, ale i skutkové.⁴⁷ Přestože skutkové posouzení věci je úkolem především soudu prvního stupně a vyšší soudy by se měly zabývat již problematikou složitějších právních otázek, musí existovat možnost napravit i eventuální skutkové vady vzniklé v řízení před soudem prvního stupně.⁴⁸ Dalším charakteristickým znakem je, že soud rozhodující o opravném prostředku má pravomoc napadené rozhodnutí nejen potvrdit či zrušit, ale také může jeho vady sám napravit. Toto napravení spočívá ve změně napadeného rozhodnutí poté, co bylo zopakováno, či dokonce doplněno dokazování. Současná právní regulace civilního procesu upravuje jediný opravný prostředek založený na tomto systému, kterým je odvolání.^{49,50}

3.1. Úplný a neúplný apelační systém

Vzhledem k tomu, že apelační systém umožňuje, aby bylo v řízení o opravném prostředku prováděno dokazování, je třeba určit, jaké skutečnosti a důkazy mohou být jeho předmětem. V závislosti na tom, zda je soud při dokazování oprávněn přihlídnout k novým skutečnostem a důkazům, které nebyly uplatněny v řízení před soudem prvního stupně, lze rozlišit dva subsystemy, tedy princip úplné apelace a princip neúplné apelace.

Úplný apelační princip se vyznačuje tím, že umožňuje účastníkům uvádět skutečnosti a předkládat důkazy, které nebyly uplatněny v řízení před soudem prvního stupně, a to bez omezení. Oproti tomu neúplný apelační princip umožňuje, aby byly v opravném řízení provedeny pouze takové skutečnosti a důkazy, které již v řízení před soudem prvního stupně uplatněny byly. V režimu neúplné apelace tedy nedochází k prolomení zásady koncentrace řízení. Soud rozhodující

---

⁴⁷ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 338.

⁴⁸ DAVID, Ludvík. Čtyři zastavení nad texty rozsudků vyšších instancí v civilních sporech. *EMP Jurisprudence*, roč. 14 (2005), č. 1. ISSN 1801-2167. s. 25.

⁴⁹ HENDRYCH, Dušan et al. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-059-1. s. 19-20.

⁵⁰ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 338.

o opravném prostředku zde může vycházet pouze ze skutečností a důkazů, které byly v řízení před soudem prvního stupně uplatněny do skončení přípravného, popřípadě prvního jednání. To slouží především ke zrychlení a zefektivnění soudního procesu.⁵¹

Dle současné právní úpravy sporných řízení se v odvolacím řízení dle ustanovení § 205a OSŘ užívá neúplná apelace v modifikované podobě, jelikož toto ustanovení v některých případech uplatnění nových skutečností a důkazů připouští.⁵² Důvodem pro zavedení principu neúplné apelace je zajisté především právě zmíněné urychlení soudního řízení, ale také odstranění nežádoucího jevu spočívajícího v tom, že ze strany odvolacího soudu mnohdy docházelo ke zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci soudu prvního stupně, a to z toho důvodu, že po uplatnění nových skutečností a důkazů bylo potřeba provádět rozsáhlé doplnění dokazování.⁵³

Nesporná řízení jsou naopak dle ustanovení § 28 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, zpravidla ovládána principem úplné apelace.⁵⁴

3.2. Odvolání

Odvolání je dle současné právní úpravy civilního řízení jediným řádným opravným prostředkem. Z toho vyplývá, že směřuje proti rozhodnutím, která doposud nenabyla právní moci.⁵⁵ Včas a řádně podaným odvoláním se tedy zpravidla *ex lege* odkládá právní moc a vykonatelnost napadeného rozhodnutí, čímž se projevuje jeho suspenzivní účinek.⁵⁶ Po marném uplynutí lhůty k podání odvolání lze tedy takové rozhodnutí napadnout pouze mimořádným opravným prostředkem.

---

⁵¹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 338.

⁵² HAMUL'ÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. Praha: Leges, 2010. ISBN 978-80-87212-51-6. s. 121.

⁵³ DERKA, Ladislav. *Poznámka k neúplné apelaci podle občanského soudního řádu po 1.1.2001*. Online. Právní rozhledy, roč. 10 (2002), č. 7, s. 330 a násl. ISSN 1210-6410. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembqgjpaxa4s7g5pxgxztgmya&groupIndex=0&rowIndex=0&refSource=search> [citováno 2024-03-09].

⁵⁴ ŠÍNOVÁ, Renáta, HAMUL'ÁKOVÁ, Klára et al. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-787-3. s. 394.

⁵⁵ Tamtéž. s. 396.

⁵⁶ Tamtéž. s. 414.

3.2.1. Přípustnost odvolání

Odvoláním lze napadnout v zásadě jakékoliv rozhodnutí soudu prvního stupně, pokud to zákon výslovně nezakazuje. Obecně platí, že odvolání směřuje proti výrokům napadeného rozhodnutí. Ustanovení § 202 odst. 3 OSŘ přímo stanoví, že „*odvolání jen proti důvodům rozhodnutí není přípustné.*“ Přestože odvoláním nelze napadnout odůvodnění rozhodnutí, zákon účastníkům poskytuje alternativní prostředek, kterým lze opravy odůvodnění nepravomocného rozhodnutí dosáhnout. Tímto prostředkem je návrh na opravu odůvodnění podle ustanovení § 165 a 167 odst. 2 OSŘ.⁵⁷

Odvolání proti rozsudkům je obecně přípustné, s výjimkou případů, kdy soud rozhodl rozsudkem pro uznání či rozsudkem pro zmeškání nebo byl vynesena rozsudek v tzv. bagatelní věci, tedy v řízení, jehož předmětem je k okamžiku vydání rozsudku částka nepřevyšující 10 000 Kč.⁵⁸ Rozsudek pro uznání a rozsudek pro zmeškání jsou specifickými typy rozhodnutí, jejichž účelem je především zrychlení a zjednodušení soudního řízení a které nejsou vydávány v klasickém nalézacím řízení. Rozhoduje-li soud rozsudkem pro uznání či rozsudkem pro zmeškání, neprobíhá v rámci takového řízení dokazování, a proto je vyloučeno, aby odvolací soud přezkoumával skutkový stav zjištěný soudem prvního stupně. Z toho důvodu je odvolání proti těmto typům rozsudků omezeno pouze na přezkum podmínek pro jejich vydání.⁵⁹ Za těchto podmínek lze tyto rozsudky přezkoumat i v případě, že jimi bylo rozhodnuto v bagatelní věci.⁶⁰

Výčet omezení přípustnosti podání odvolání proti usnesení je mnohem širší než v případě rozsudků, což vychází ze samotné zbytkové podstaty usnesení.⁶¹ Tento výčet najdeme v ustanovení § 202 odst. 1 OSŘ, ale také v dalších

---

⁵⁷ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 343.

⁵⁸ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena et al. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1. s. 520.

⁵⁹ PETR, B. § 205b. In: JIRSA, Jaromír; MOTTIL, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 50.

⁶⁰ PETR, B., JIRSA, J. § 202. In: JIRSA, Jaromír; MOTTIL, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 28.

⁶¹ Ustanovení § 167 odst. 1 OSŘ stanoví, že nestanoví-li zákon jinak, rozhoduje soud usnesením.

ustanoveních OSŘ, které upravují konkrétní druh usnesení. Mezi usnesení, proti kterým není podání odvolání přípustné, patří především procesní usnesení, tedy usnesení upravující vedení řízení, a dále například usnesení, kterým byl schválen smír.⁶²

Nepravomocný platební rozkaz, elektronický platební rozkaz, směnečný rozkaz a šekový rozkaz lze obecně napadnout odporem. Odpor je specifickým prostředkem ochrany, jelikož na rozdíl od opravných prostředků nemá za cíl vyvolat opravné řízení, ale jeho podáním se rozkaz automaticky ruší a věc je dále projednána v soudním řízení. Chce-li účastník napadnout platební či jiný rozkaz pouze co do výroku o nákladech řízení, učiní tak právě prostřednictvím odvolání.⁶³ Jedná se o efektivní způsob, jak napravit konkrétní vady a nesprávnosti jinak bezvadného platební rozkazu, aniž by musel být celý zrušen.

V předešlých odstavcích této kapitoly jsou shrnuty podmínky objektivní přípustnosti podání odvolání, které odpovídají na otázku, jaké rozhodnutí lze odvoláním napadnout. Pravidla subjektivní přípustnosti odvolání oproti tomu určují, kdo je aktivně legitimován k jeho podání.⁶⁴

Z ustanovení § 201 OSŘ vyplývá obecná aktivní legitimace účastníka řízení, přičemž tento pojem je potřeba chápat v širším smyslu, než jak ho definuje ustanovení § 90 OSŘ, které za účastníky řízení označuje pouze žalobce a žalovaného. Účastníky řízení se v tomto smyslu rozumí také účastníci jednotlivých částí řízení, o jejichž právech a povinnostech soud rozhoduje. Takovým účastníkem je například svědek či znalec.⁶⁵ Obecná aktivní legitimace účastníka řízení je však omezena dalšími podmínkami. Z logiky věci totiž vyplývá, že účastník řízení může odvoláním napadnout pouze takové rozhodnutí, které je pro něj alespoň částečně nepříznivé. *A contrario* bylo-li účastníkovi daným rozhodnutím plně vyhověno, není oprávněn jej odvoláním napadnout. Bylo-li však rozhodnutím soudu prvního stupně vyhověno nároku účastníka

---

⁶² PETR, B., JIRSA, J. § 202. In: JIRSA, Jaromír; MOTT, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-250I*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 23.

⁶³ ŠÍNOVÁ, Renáta, HAMULÁKOVÁ, Klára et al. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-787-3. s. 399.

⁶⁴ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena et al. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1. s. 525.

⁶⁵ SVOBODA, Karel. *Opravné prostředky: civilní proces z pohledu účastníka*. Praha: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-774-3. s. 37.

jen částečně, odvolání podat lze, avšak pouze v takovém rozsahu, v jakém nebylo uplatněnému nároku vyhověno.⁶⁶ Podání odvolání je též vyloučeno ze strany účastníka, který se tohoto práva vzdal, ledaže soudu nejpozději společně s odvoláním doručí i úkon, kterým vzdání se práva na podání tohoto opravného prostředku odvolá. Odvolání podané účastníkem, kterému bylo napadeným rozhodnutím plně vyhověno či který se práva na podání odvolání vzdal, bude odmítnuto z důvodu neoprávněnosti osoby, která jej podala.⁶⁷

Dalším aktivně legitimovaným subjektem je vedlejší účastník, který je však omezen vůlí účastníka, jehož v řízení podporuje. Jinými slovy, pokud z vůle účastníka vyplývá, že odvolání podat nechce, typicky se odvolání vzdá či s jeho podáním výslovně nesouhlasí, vedlejší účastník není oprávněn v jeho prospěch odvolání podat.⁶⁸ Dále jsou za splnění zákonných předpokladů k podání odvolání oprávněny dva specifické subjekty, a to státní zástupce a Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových.⁶⁹

3.2.2. Náležitosti odvolání

Kromě obecných náležitostí podání stanovených v ustanovení § 42 odst. 4 OSŘ musí odvolání obsahovat další specifické náležitosti dle ustanovení § 205 odst. 1 OSŘ, kterými jsou označení rozhodnutí, proti kterému odvolání směřuje; rozsah, v jakém toto rozhodnutí napadá; odvolací důvod, tedy v čem odvolatel spatřuje nesprávnost rozhodnutí či postupu soudu; a odvolací návrh neboli čeho se odvoláním domáhá.

Vymezení rozsahu, v jakém odvolatel rozhodnutí napadá, je klíčové především proto, že odvolací soud je v souladu s dispoziční zásadou tímto rozsahem zpravidla vázán. To umožňuje, aby výroky, které odvoláním napadeny nebyly, nabyly okamžikem uplynutí lhůty k podání odvolání právní moci.

---

⁶⁶ ŠÍNOVÁ, Renáta, HAMULÁKOVÁ, Klára et al. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-787-3. s. 400.

⁶⁷ PETR, B. § 207. In: JIRSA, Jaromír; MOTTL, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 58.

⁶⁸ SVOBODA, Karel. *Opravné prostředky: civilní proces z pohledu účastníka*. Praha: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-774-3. s. 40.

⁶⁹ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena et al. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. 648 s. ISBN 978-80-7502-298-1. s. 526.

Tento jev je označován jako takzvaná oddělená právní moc.⁷⁰ Ustanovení § 212 OSŘ však stanoví výjimky, kdy je odvolací soud povinen napadené rozhodnutí přezkoumat nad rámec vymezeného rozsahu. V první řadě se jedná o situaci, kdy je na napadeném výroku závislý jiný výrok, který však odvoláním napaden nebyl; dále rozhoduje-li o takzvaném nerozlučném společenství účastníků, kdy se rozhodnutí musí vztahovat na všechny z nich bez ohledu na to, zda odvolání podali; a konečně pokud z hmotněprávního předpisu vyplývá, jakým způsobem mají být vztahy mezi účastníky vypořádány, což je typické například pro vypořádání podílového spoluvlastnictví.⁷¹

Odvolacím důvodem se rozumí vymezení skutečností, v nichž odvolatel spatřuje nesprávnost rozhodnutí či postupu soudu při jeho vydávání. Zde je potřeba rozlišit, zda se odvolání podává proti rozhodnutí ve věci samé či nikoliv.⁷² Rozhodnutím ve věci samé neboli meritorním rozhodnutím je takové rozhodnutí, kterým soud rozhoduje o předmětu řízení.⁷³ V případě nemeritorních rozhodnutí totiž zákon nestanoví žádná omezení a je tedy možné je napadnout pro jakýkoliv relevantní důvod. Důležité je si však uvědomit, že u řady nemeritorních rozhodnutí je podání odvolání nepřipustné (viz kapitola 3.2.1.).⁷⁴ Oproti tomu nám ustanovení § 205 odst. 2 OSŘ poskytuje taxativní výčet důvodů, pro které lze napadnout rozhodnutí meritorní. Přestože je tento výčet taxativní, jsou důvody stanoveny natolik široce, že pokrývají v podstatě jakékoliv myslitelné pochybení, ke kterému mohlo ze strany soudu prvního stupně dojít. Odvolatel má povinnost skutkově vymežit alespoň jeden z těchto důvodů tak, aby jej bylo možné podřadit pod příslušné ustanovení § 205 odst. 2 OSŘ, což je již na základě principu *iura novit curia* úkolem soudu.⁷⁵ Odvolací důvody vymezené v ustanovení § 205 odst. 2 písm. a) až g) OSŘ lze rozdělit do několika skupin.⁷⁶

---

⁷⁰ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena et al. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1. s. 534.

⁷¹ PETR, B., JIRSA, J. § 212. In: JIRSA, Jaromír; MOTT, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-250I*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 77-78.

⁷² WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena et al. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1. s. 528.

⁷³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11.9.2012, sp. zn. 21 Cdo 4288/2011.

⁷⁴ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena et al. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1. s. 528.

⁷⁵ SVOBODA, Karel. *Opravné prostředky: civilní proces z pohledu účastníka*. Praha: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-774-3. s. 121.

⁷⁶ ŠÍNOVÁ, Renáta, HAMULÁKOVÁ, Klára et al. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-787-3. s. 403-408.

První skupinu představují důvody spočívající ve vadách řízení. Do této skupiny patří takzvané důvody zmatečnosti uvedené v písm. a) a ostatní vady, které mohly mít za následek nesprávnost napadeného rozhodnutí uvedené v písm. c) tohoto ustanovení. Důvody zmatečnosti dle písm. a) pak spočívají v tom, že nebyly splněny podmínky řízení nebo že ve věci rozhodoval nepříslušný či špatně obsazený soud nebo vyloučený soudce.

Druhou skupinou jsou vady ve skutkových zjištěních, do kterých řadíme vady spočívající v nepřihlídnutí k označeným důkazům, aniž by k tomu byly splněny podmínky, uvedené v písm. b); v neúplném zjištění skutkového stavu z důvodu neprovedení potřebných navržených důkazů dle písm. d) a konečně v nesprávném zjištění skutkového stavu na základě provedených důkazů dle písm. e) příslušného ustanovení. Především je potřeba rozlišit situaci upravenou v písm. b) a d). Ustanovení § 205 odst. 2 písm. b) OSŘ upravuje situaci, kdy došlo k nesprávné aplikaci zásady koncentrace řízení. To znamená, že účastník řízení uvedl skutečnosti či označil důkazy poté, co již koncentrace nastala, a soud prvního stupně k těmto skutečnostem či důkazům nepřihlédl, přestože k tomu byly splněny podmínky dle ustanovení § 118b odst. 1 OSŘ. Ustanovení § 250 odst. 2 písm. d) OSŘ oproti tomu upravuje situaci, která souvisí s chybným rozhodnutím příslušného soudce o neprovedení navržených důkazů z důvodu jejich nadbytečnosti či bezvýznamnosti.⁷⁷

Samostatné skupiny pak tvoří důvody dle ustanovení § 205 odst. 2 písm. g) a f) OSŘ, kterými jsou nesprávné právní posouzení věci a existence skutečností a důkazů, které nebyly před soudem prvního stupně uplatněny a mají za následek, že zjištěný skutkový stav již neobstojí.⁷⁸ Poslední důvod odkazuje na ustanovení § 205a OSŘ, kterým je naplněn výše zmíněný princip neúplné apelace, kdy skutečnosti a důkazy, které nebyly uplatněny před soudem prvního stupně, obecně nemohou být odvolacím důvodem uplatněným v odvolání proti rozsudku či usnesení ve věci samé, ledaže se jedná o výjimky uvedené právě v tomto ustanovení. Takovou výjimku představují skutečnosti a důkazy, které prokazují existenci procesních vad řízení; dále takové,

---

⁷⁷ HAMUL'ÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. Praha: Leges, 2010. ISBN 978-80-87212-51-6. s. 127-128.

⁷⁸ ŠÍNOVÁ, Renáta, HAMUL'ÁKOVÁ, Klára et al. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-787-3. s. 408.

kteře zpochybňují věrohodnost důkazních prostředků, ze kterých při svém rozhodování soud prvního stupně vycházel; následně skutečnosti a důkazy, kterými má být dodatečně splněno břemeno tvrzení či břemeno důkazní, které v řízení před soudem prvního stupně nebylo splněno z důvodu absence poučení účastníka; a nakonec ty, které nastaly až po vyhlášení rozhodnutí.⁷⁹ Na rozdíl od rozsahu není odvolací soud dle ustanovení § 212a odst. 1 OSŘ odvolacími důvody vázán, nýbrž přezkoumává napadené rozhodnutí i z jiných důvodů, než které odvolatel namítá. Dále je dle § 212a odst. 5 OSŘ odvolací soud povinen vzít na zřetel vady odůvodňující podání žaloby pro zmatečnost, a to z toho důvodu, že je účelné, aby případné zmatečné rozhodnutí bylo zrušeno ještě dříve, než nabude právní moci. K jiným vadám řízení musí odvolací soud přihlídnout pouze domnívá-li se, že právě tyto vady měly za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.⁸⁰

Poslední specifickou náležitostí odvolání je odvolací návrh, v rámci něhož odvolatel požaduje změnu či zrušení napadeného rozhodnutí. Odvolací soud tímto návrhem vázán není, a tudíž se může od navrhovaného řešení odchýlit.⁸¹

3.2.3. Řízení a rozhodnutí o odvolání

O možnosti podat odvolání musí být účastník poučen, přičemž toto poučení je součástí napadeného rozhodnutí. Toto poučení obsahuje lhůtu k podání odvolání, která činí dle ustanovení § 204 odst. 1 OSŘ 15 dnů, a označení soudu, u něhož se podává. Tímto soudem je ten, který napadené rozhodnutí vydal. Toto poučení je důležité především z hlediska suspenzivního účinku odvolání, který nastává pouze za předpokladu, že je odvolání včas doručeno příslušnému soudu.⁸² Na řízení o odvolání se tedy podílí nejen soud odvolací, jímž je obecně soud nejbližší nadřízený soudu, který napadené rozhodnutí vydal, ale také sám soud prvního stupně.

---

⁷⁹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 345.

⁸⁰ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena et al. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1. s. 541.

⁸¹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 346.

⁸² PETR, B. § 204. In: JIRSA, Jaromír; MOTTL, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 33.

3.2.3.1. Úkony soudu prvního stupně

Soud prvního stupně po obdržení odvolání provádí tzv. přípravnou fázi odvolacího řízení, v rámci níž nedochází k věcnému posuzování odvolání, nýbrž ke zkoumání, zda jsou splněny podmínky jeho přípustnosti. V této fázi soud prvního stupně zkoumá především, zda bylo odvolání podáno ve lhůtě či zda včas podané odvolání netrpí jinými vadami. Opožděné odvolání soud prvního stupně bez dalšího odmítne, čímž dochází k uplatnění zásady rychlosti řízení. Podání, které nebylo učiněno v předepsané lhůtě, totiž není potřeba formálně ani věcně přezkoumávat.⁸³ Obsahuje-li včas podané odvolání vady, soud prvního stupně vyzve odvolatele k jejich odstranění a poskytne mu k tomu přiměřenou lhůtu. Pokud se ani poté nepodaří vady odstranit či je patrné, že odvolání bylo podáno k tomu neoprávněnou osobou; že směřuje proti rozhodnutí, proti kterému je jeho podání nepřipustné; nebo že je chybně odůvodněno; soud prvního stupně bez dalšího předloží věc odvolacímu soudu společně se zprávou, v níž na tyto nedostatky upozorní.⁸⁴

Včasné a bezvadné odvolání soud prvního stupně rozešle ostatním účastníkům k vyjádření a po uplynutí lhůty k jeho podání jej předloží odvolacímu soudu k rozhodnutí.⁸⁵ Tímto se naplňuje jeho devolutivní účinek.

Z výše uvedeného vyplývá, že soud prvního stupně obecně není oprávněn o odvolání věcně rozhodovat. Výjimkou z tohoto pravidla je institut autoremedury upravený v ustanovení § 210a OSŘ. Autoremedura představuje postup umožňující soudu prvního stupně, aby sám změnil své rozhodnutí. Tento postup je však podmíněn dvěma kumulativními podmínkami. Změnit lze totiž pouze ta rozhodnutí, která jsou obsažena v taxativním výčtu ustanovení § 210a OSŘ, a to jen tehdy, bude-li tak odvolání plně vyhověno.⁸⁶ Autoremedura je tedy umožněna pouze v případě odvolání směřujícímu proti usnesení o povinnosti zaplatit soudní poplatek; usnesení, ze kterého dosud nenabyla práva

---

⁸³ SVOBODA, Karel. *Opravné prostředky: civilní proces z pohledu účastníka*. Praha: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-774-3. s. 206-207.

⁸⁴ JIRSA, J. § 209. In: JIRSA, Jaromír; MOTTL, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 64-67.

⁸⁵ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena et al. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1. s. 538.

⁸⁶ Tamtéž. s. 536.

jiná osoba než odvolatel, kterým může být například usnesení o nepřiznání osvobození od soudního poplatku;⁸⁷ usnesení, kterým se ukládá předběžné opatření; usnesení o odmítnutí návrhu na zahájení řízení; usnesení o odmítnutí odvolání a konečně rozhodnutí vydaná podle části šesté OSŘ, tedy usnesení vydaná ve vykonávacím řízení. Kromě tohoto výčtu lze pozorovat určité prvky autoremedury i v případě rozhodnutí vydaných dle ustanovení § 374 odst. 3 OSŘ, které umožňuje, aby předseda senátu, popřípadě samosoudce na základě odvolání zrušil rozhodnutí vydané soudním komisařem, justičním kandidátem, asistentem soudce či administrativním zaměstnancem. Stejný postup se dle ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů, uplatní i v případě rozhodnutí vydaném vyšším soudním úředníkem.⁸⁸

3.2.3.2. Řízení před odvolacím soudem

Nedošlo-li ze strany soudu prvního stupně k odmítnutí opožděného odvolání či autoremeduře, předkládá věc odvolacímu soudu. Je-li odvolání objektivně či subjektivně nepřípustné nebo obsahuje-li vady, odvolací soud jej odmítne. Takto bude postupovat i v případě, že dospěje k závěru, že soud prvního stupně chybně považoval odvolání za včasné.⁸⁹

V případě, že jsou splněny všechny podmínky odvolacího řízení, odvolací soud odvolání věcně projedná. Odvolací řízení v podstatě navazuje na řízení nalézací, jelikož společně směřují ke stejnému cíli, kterým je vydání konečného rozhodnutí ve věci. Z toho vyplývá, že odlišnosti odvolacího a nalézacího řízení nejsou nijak markantní, a proto je právní úprava odvolacího řízení poměrně strohá, přičemž předpokládá přiměřené použití ustanovení týkajících se právě řízení nalézacího.⁹⁰

---

⁸⁷ JIRSA, J. § 210a. In: JIRSA, Jaromír; MOTTL, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 71.

⁸⁸ Tamtéž. s. 72

⁸⁹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 349-350.

⁹⁰ PETR, B. § 211. In: JIRSA, Jaromír; MOTTL, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 74.

Za účelem věcného projednání odvolání soud zpravidla nařizuje jednání, ke kterému předvolá všechny účastníky. Zákon však v některých situacích umožňuje rozhodnout o odvolání i bez nařízení jednání, což předpokládá ustanovení § 214 OSŘ. Druhý odstavec tohoto ustanovení uvádí, že odvolací soud není povinen nařizovat jednání například pokud odvolání odmítá, zastavuje nebo přerušuje-li odvolací řízení či projednává-li odvolání směřující pouze proti výroku o nákladech řízení. Třetí odstavec umožňuje rozhodnout bez nařízení jednání, jsou-li kumulativně splněny následující podmínky. Jediným důvodem odvolání je nesprávné právní posouzení věci, účastníci se vzdali práva účasti na projednání či souhlasili s projednáním věci bez nařízení jednání a zároveň odvolací soud v dané věci neprovádí dokazování.⁹¹

Jedním z určujících znaků opravného řízení založeného na apelačním systému je, že odvolací soud není vázán skutkovými závěry, k nimž dospěl soud prvního stupně. Z toho vyplývá, že má oprávnění provádět v průběhu jednání dokazování, a to dvěma způsoby – opakováním či doplněním. Opakováním dokazování se rozumí opětovné provedení důkazů, které již byly provedeny před soudem prvního stupně. Povinnost takto provést důkazy má odvolací soud vždy, když se domnívá, že z důkazů provedených v původním řízení lze zjistit skutkový stav odlišně, než jak byl zjištěn soudem prvního stupně. Doplnění dokazování oproti tomu umožňuje provést nové důkazy, které v řízení před soudem prvního stupně provedeny nebyly, je-li to ke zjištění skutkového stavu nezbytné.⁹² Doplnění dokazování tedy představuje onu zmíněnou výjimku z principu neúplné apelace, kdy zákon v případech uvedených v ustanovení § 205a OSŘ umožňuje nejen odvolateli, ale i ostatním účastníkům uplatnit v odvolacím řízení nové skutečnosti a důkazy,⁹³ čímž se prolamuje princip koncentrace (viz kapitola 3.2.2.). Důležité je však zmínit, že odvolací soud je zde omezen dvěma zákonnými překážkami. První překážkou je potřeba provést rozsáhlé doplnění dokazování, přičemž ona rozsáhlost se posuzuje z hlediska toho, zda je skutečnost, která má být doplněním dokazování prokázána, způsobila zásadním způsobem ovlivnit celkové posouzení projednávané věci. Druhou

---

⁹¹ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena et al. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1. s. 538-539.

⁹² ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 350.

⁹³ HAMUL'ÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. Praha: Leges, 2010. ISBN 978-80-87212-51-6. s. 122.

překážkou je, že ke skutečnosti, která má být novými důkazy prokázána, dosud nebylo provedeno žádné nebo zcela nedostatečné dokazování. Je-li dána existence obou těchto překážek, nemůže odvolací soud dokazování sám doplnit.⁹⁴ Ustanovení § 219 odst. 2 OSŘ mu totiž v takovém případě prikazuje napadené rozhodnutí zrušit a následně v souladu s ustanovením § 221 odst. 1 písm. a) OSŘ věc vrátit k dalšímu projednání soudu prvního stupně, který následně nese odpovědnost za provedení takového dokazování.

Jelikož je odvolací řízení ovládáno zásadou dispoziční, účastníci mají právo vzít své návrhy na zahájení řízení zpět. Tyto úkony jsou následně důvodem pro zastavení odvolacího řízení.⁹⁵ Prvním z těchto dispozičních úkonů je zpětvzetí odvolání dle pravidel uvedených v ustanovení § 207 odst. 2 OSŘ. Toto ustanovení odvolateli umožňuje vzít své odvolání zpět kdykoliv do vydání rozhodnutí v odvolacím řízení. Druhým dispozičním úkonem způsobujícím zastavení řízení je zpětvzetí návrhu na zahájení řízení před soudem prvního stupně, tedy zpětvzetí žaloby. *A contrario* je na základě ustanovení § 96 odst. 5 OSŘ zpětvzetí žaloby umožněno pouze do okamžiku nabytí právní moci rozhodnutí v dané věci. Z toho vyplývá, že k zpětvzetí žaloby může dojít i v průběhu odvolacího řízení, kde však o jeho přípustnosti rozhoduje odvolací soud. Připustí-li zpětvzetí žaloby, zákon mu v ustanovení § 222a odst. 1 OSŘ ukládá, aby rozhodnutí soudu prvního stupně zrušil a odvolací řízení zastavil.⁹⁶

Neodmítne-li odvolání, popřípadě nedojde-li k zastavení řízení, je odvolací soud oprávněn napadené rozhodnutí potvrdit, změnit či zrušit. Forma rozhodnutí se pak odvíjí nejen od způsobu, jakým rozhoduje, ale také od formy napadeného rozhodnutí. Obecně tedy platí, že odvolací soud rozhoduje usnesením, vyjma rozhodnutí, kterým potvrzuje nebo mění napadený rozsudek.⁹⁷

---

⁹⁴ MALENOVSKÝ, Radek. *K jedné zásadní otázce doplnění dokazování v řízení před odvolacím soudem dle občanského soudního řádu*. Online. Soudce, roč. 10 (2008), č. 3, s. 18-21. ISSN 1211-5347. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/212472/1/2> [citováno 2024-03-09].

⁹⁵ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena et al. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1. s. 532.

⁹⁶ PETR, B., JIRSA, J. § 222a. In: JIRSA, Jaromír; MOTTL, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 120.

⁹⁷ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 352.

Odvolací soud potvrdí napadené rozhodnutí, dojde-li k názoru, že je věcně správné, přičemž tato věcná správnost se posuzuje pouze co do výroku. Z toho vyplývá, že k potvrzení dojde i v případě, že odvolací soud dospěje ke stejnému rozhodnutí, avšak na základě jiných důvodů.⁹⁸

O změně napadeného rozhodnutí odvolací soud rozhodne pouze tehdy, je-li odvoláním napadeno meritorní rozhodnutí a zároveň je naplněn zákonný důvod pro jeho změnu. Ustanovení § 220 OSŘ umožňuje, aby odvolací soud změnil napadené rozhodnutí, dospěje-li k názoru, že v řízení před soudem prvního stupně byl skutkový stav sice správně zjištěn, avšak nesprávně právně posouzen. Dále lze dle tohoto ustanovení rozhodnutí změnit, umožňuje-li skutkový stav zjištěný po provedení dokazování ve věci rozhodnout a v poslední řadě, je-li v rámci odvolacího řízení schvalován smír.⁹⁹ Změna napadeného rozhodnutí je na rozdíl od jeho zrušení a vrácení věci soudu prvního stupně k dalšímu projednání žádoucí především kvůli zrychlení řízení.¹⁰⁰

Zrušení napadeného rozhodnutí představuje prvek kasačního systému, a proto se současná právní úprava snaží zrušovací rozhodnutí odvolacího soudu eliminovat prostřednictvím taxativního vymezení jeho přípustnosti dle ustanovení § 219a OSŘ.¹⁰¹ Tento výčet zahrnuje takové situace, které z logiky věci neumožňují potvrzení napadeného rozhodnutí, jelikož není věcně správné, ani jeho změnu.¹⁰² Mezi tyto důvody zákon řadí například nedostatek podmínek řízení, věcnou nepříslušnost soudu, nesrozumitelnost či nedostatečné odůvodnění napadeného rozhodnutí, ale také výše zmíněnou nutnost provedení rozsáhlého dokazování.

Společně se zrušením napadeného rozhodnutí rozhodne odvolací soud o dalším postupu řízení, který se odvíjí od důvodu jeho zrušení. Tímto postupem může být dle ustanovení § 221 OSŘ zastavení řízení, vrácení věci soudu prvního stupně k rozhodnutí či postoupení věci příslušnému soudu, popřípadě jinému

---

⁹⁸ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 351.

⁹⁹ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena et al. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1. s. 542.

¹⁰⁰ PAUKNEROVÁ, Monika, TOMÁŠEK, Michal et al. *Nové jevy v právu na počátku 21. století. IV., Proměny soukromého práva*. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1687-2. s. 392.

¹⁰¹ PETR, B., JIRSA, J. § 219a. In: JIRSA, Jaromír; MOTTL, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 103.

¹⁰² WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena et al. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1. s. 543.

orgánu. K zastavení řízení dochází v případě neodstranitelného nedostatku podmínek řízení, přičemž pokud tento nedostatek spočívá v nedostatku pravomoci soudů, rozhodne odvolací soud zároveň o postoupení věci orgánu, jenž je oprávněn v dané věci rozhodnout. Je-li napadené rozhodnutí zrušeno z důvodu nedostatku věcné příslušnosti soudu prvního stupně, rozhodne odvolací soud o postoupení věci příslušnému soudu. Nejvíce frekventovaným postupem je vrácení věci soudu prvního stupně k dalšímu řízení.¹⁰³ Obsahem rozhodnutí odvolacího soudu musí být v tomto případě srozumitelný, jasný a dle ustanovení § 226 odst. 1 OSŘ závazný právní názor, který soudu prvního stupně poskytne konkrétní návod, jak v řízení dál postupovat.¹⁰⁴ Za účelem naplnění zásady rychlosti a hospodárnosti řízení a zároveň i cíle civilního řízení, kterým je vydání pravomocného rozhodnutí ve věci,¹⁰⁵ usiluje právní úprava o to, aby tento takzvaný „soudní ping-pong“ skončil právě rozhodnutím soudu prvního stupně poté, co mu věc byla odvolacím soudem vrácena k projednání. Vzhledem k tomu, že ani justice však není neomylná, zákon pamatuje i na variantu, že se soud prvního stupně od závazného právního názoru odvolacího soudu odchýlí, a v ustanovení § 221 odst. 2 OSŘ zavádí institut přikázání věci jinému soudci či soudu. Tento institut je však nutné využívat jen velmi sporadicky, jelikož zasahuje do zásady zákonného soudce a do důvěry veřejnosti v efektivitu soudního systému.¹⁰⁶

---

¹⁰³ PETR, B., JIRSA, J. § 221. In: JIRSA, Jaromír; MOTT, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-250I*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 113.

¹⁰⁴ PETR, B., JIRSA, J. § 226. In: JIRSA, Jaromír; MOTT, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-250I*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 130.

¹⁰⁵ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena et al. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1. s. 543.

¹⁰⁶ PETR, B., JIRSA, J. § 226. In: JIRSA, Jaromír; MOTT, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-250I*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 130.

4. Kasační systém

Z hlediska kritérií, podle kterých se jednotlivé opravné systémy odlišují, se kasační systém vyznačuje tím, že soud rozhodující o opravném prostředku přezkoumává pouze právní vady napadeného rozhodnutí, které může následně pouze potvrdit nebo zrušit. Z toho vyplývá, že v rámci kasačního opravného řízení vychází soud ze skutkového stavu, který byl zjištěn v řízení, z něhož napadené rozhodnutí vzešlo, a tudíž tento soud není oprávněn provádět dokazování.¹⁰⁷ Ze všech těchto znaků je patrné, že kasační princip vyzdvihuje důležitost nalézacího řízení, ve kterém jsou nejsilnější měrou uplatňovány základní procesní zásady.¹⁰⁸ Dle současné právní úpravy je na kasačním systému založen jediný opravný prostředek, kterým je žaloba pro zmatečnost.¹⁰⁹

4.1. Žaloba pro zmatečnost

Podáním tohoto mimořádného opravného prostředku se oprávněná osoba domáhá zrušení pravomocného rozhodnutí soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu, které trpí závažnými procesními vadami. Tyto vady jsou označovány jako důvody zmatečnosti. Nápravy vad vzniklých nesprávným právním posouzením věci nebo při zjišťování skutkového stavu se lze tedy domáhat pouze prostřednictvím jiných opravných prostředků. Institut žaloby pro zmatečnost byl do našeho právního řádu včleněn s účinností od 1.1.2001. Do té doby bylo možné napadnout rozhodnutí z důvodů zmatečnosti pouze prostřednictvím dovolání, které v té době bylo založeno právě na kasačním principu.¹¹⁰

4.1.1. Přípustnost žaloby pro zmatečnost

Objektivní přípustnost žaloby pro zmatečnost je zákonem vymezena pozitivním i negativním způsobem. Ustanovení § 230 OSŘ obsahuje negativní vymezení přípustnosti žaloby pro zmatečnost a uvádí rozhodnutí, jejichž nápravy nelze tímto opravným prostředkem dosáhnout. Podání žaloby pro zmatečnost

---

¹⁰⁷ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena et al. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací.* 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1. s. 516.

¹⁰⁸ HENDRYCH, Dušan et al. *Právníký slovník.* 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-059-1. s. 324.

¹⁰⁹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní.* 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 338.

¹¹⁰ ŠÍNOVÁ, Renáta, HAMULÁKOVÁ, Klára et al. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení.* 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-787-3. s. 434, 444.

je tedy vyloučeno proti usnesením, kterými soud rozhodl o žalobě z rušené držby, což vychází především ze speciálního charakteru rozhodnutí o této žalobě, které představuje pouze jakési dočasné řešení a nevylučuje pozdější vydání konečného věcného rozhodnutí v rámci určovacího řízení.¹¹¹ Dále není žaloba přípustná, brojí-li pouze proti výrokům o nákladech řízení, lhůtě k plnění a předběžné vykonatelnosti, jelikož tyto výroky lze napadnout pouze společně s výrokem ve věci samé.¹¹² Žalobu pro zmatečnost nelze podat ani proti rozhodnutím, jejichž změny či zrušení lze dosáhnout jiným způsobem, což se nevztahuje na podání dovolání.¹¹³ Žalobou nelze napadnout ani usnesení, kterým bylo rozhodnuto o žalobě pro zmatečnost. Konečně není možné žalobu pro zmatečnost podat jen proti důvodům rozhodnutí. Pozitivní vymezení přípustnosti žaloby pro zmatečnost je blíže rozvedeno v následující kapitole s ohledem na jednotlivé důvody zmatečnosti.

Pravidla subjektivní přípustnosti žaloby pro zmatečnost jsou obdobná jako u odvolání (viz kapitola 3.2.1.),¹¹⁴ přičemž však především v případě aktivní legitimace účastníka zde máme určitá specifika. Oproti odvolání se totiž u žaloby pro zmatečnost explicitně nevyžaduje, aby bylo namítaným důvodem zmatečnosti zasaženo přímo do práv účastníka, který ji podává, ledaže to vyplývá přímo z podstaty důvodu zmatečnosti. Tak je tomu například v případě ustanovení § 229 odst. 3 OSŘ, z jehož znění vyplývá, že se tohoto důvodu zmatečnosti může domáhat pouze účastník, jemuž byla „v průběhu řízení nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem“.¹¹⁵

4.1.2. Náležitosti žaloby pro zmatečnost

Náležitosti žaloby pro zmatečnost určuje ustanovení § 232 odst. 1 OSŘ obdobně jako náležitosti odvolání. Kromě obecných náležitostí podání musí být

---

¹¹¹ MOTTTL, T., VACKOVÁ, M. § 230. In: JIRSA, Jaromír; MOTTTL, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 148.

¹¹² WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena et al. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1. s. 559.

¹¹³ MOTTTL, T., VACKOVÁ, M. § 230. In: JIRSA, Jaromír; MOTTTL, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 149.

¹¹⁴ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena et al. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1. s. 566.

¹¹⁵ SVOBODA, Karel. *Opravné prostředky: civilní proces z pohledu účastníka*. Praha: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-774-3. s. 343.

tedy v žalobě pro zmatečnost uvedeno označení napadeného rozhodnutí, rozsah, v jakém jej navrhovatel napadá, žalobní důvod a žalobní návrh. Navíc zákon stanoví povinnost vylicít v žalobě skutečnosti nasvědčující tomu, že byla žaloba podána včas, respektive že byly dodrženy zákonné subjektivní lhůty k jejímu podání, a dále označit důkazy, které prokazují její důvodnost.¹¹⁶

Výše zmíněné důvody zmatečnosti je potřeba v žalobě skutkově popsat tak, aby bylo možné podřadit je pod příslušné ustanovení § 229 OSŘ.¹¹⁷ Toto ustanovení člení důvody zmatečnosti do čtyř skupin podle druhu rozhodnutí, které lze pro konkrétní důvod napadnout. První odstavec obsahuje výčet vad, pro které lze napadnout pravomocná rozhodnutí soudu prvního stupně a odvolacího soudu, kterými řízení končí. Druhý odstavec stanoví vady, pro které lze napadnout pouze pravomocná rozhodnutí meritorní povahy. Ve třetím odstavci jsou uvedeny vady, pro které lze napadnout pravomocná meritorní rozhodnutí odvolacího soudu a pravomocná rozhodnutí soudu prvního stupně, proti kterým není přípustné odvolání, a ve čtvrtém odstavci je stanovena možnost napadnout některá další pravomocná usnesení odvolacího soudu. Pro účely lepší přehlednosti si však tyto důvody rozdělíme do několika kategorií podle jejich charakteru. První kategorii představují důvody zmatečnosti spočívající v tom, že nebyly splněny některé základní podmínky řízení, jako je pravomoc soudu, procesní způsobilost, existence překážky *litispence* či *res iudicata*. Druhou kategorii tvoří jiné závažné procesní vady, mezi které patří například absence návrhu na zahájení řízení či nesprávné obsazení soudu. Mimo tyto dvě kategorie stojí ještě speciální důvody zmatečnosti, kterými je skutečnost, že ve věci bylo vydáno nepřiznivé rozhodnutí v důsledku trestného činu soudce nebo přisedícího a dále že nesprávným postupem soudu bylo některému z účastníků řízení znemožněno jednat před soudem.¹¹⁸

---

¹¹⁶ DOLEŽÍLEK, Jiří. § 232 [Náležitosti žaloby]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří et al. *Občanský soudní řád. Komentář*. Online. 3. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck. 2023. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgnpwk232ge4dexzsfzwxzrhe3dgxzzhfpaxzrsgmza#> [citováno 2024-03-06].

¹¹⁷ MOTTL, T., VACKOVÁ, M. § 232. In: JIRSA, Jaromír; MOTTL, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 154.

¹¹⁸ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 364.

4.1.3. Řízení a rozhodnutí o žalobě pro zmatečnost

Z výše uvedené podmínky přípustnosti žaloby pro zmatečnost spočívající v tom, že může směřovat pouze proti pravomocným rozhodnutím, je patrné, že její podání samo o sobě nemá suspenzivní účinek. Z důvodu ochrany práv navrhovatele umožňuje však ustanovení § 235c OSŘ odložení vykonatelnosti napadeného rozhodnutí, lze-li pravděpodobně předpokládat, že žalobě bude vyhověno.¹¹⁹ S jejím podáním není spojen ani devolutivní účinek, neboť soudem příslušným k jejímu projednání je v závislosti na důvodu zmatečnosti soud, který o věci rozhodoval v prvním stupni nebo který napadené rozhodnutí vydal, a to na základě ustanovení § 235a odst. 1 OSŘ.

Lhůta pro podání žaloby pro zmatečnost činí obecně tři měsíce ode dne doručení napadeného rozhodnutí. V případě některých důvodů zmatečnosti však zákon stanoví jiný okamžik počátku běhu této subjektivní lhůty a přidává tříletou objektivní lhůtu, jejíž počátek je dán okamžikem, kdy napadené rozhodnutí nabylo právní moci.¹²⁰

V případě, že soud shledá žalobu pro zmatečnost subjektivně či objektivně nepřipustnou nebo podanou opožděně, rozhodne o jejím zamítnutí, a to i bez nařízení jednání. Splňuje-li žaloba pro zmatečnost všechny podmínky přípustnosti, nařídí za účelem jejího projednání ústní jednání.¹²¹ Vzhledem k tomu, že žaloba pro zmatečnost je založena na kasačním principu, dokazování se v rámci jednání neprovádí a soud vychází ze skutkového stavu zjištěného v předešlém řízení. Shledá-li žalobu nedůvodnou, usnesením ji zamítne, jinak napadené rozhodnutí usnesením zruší. Zrušuje-li se rozhodnutí odvolacího soudu, pak lze dle ustanovení § 235e odst. 2 OSŘ společně s ním zrušit i rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže důvod zmatečnosti dopadá i na toto řízení. Společně se zrušením je nutné stanovit další postup, který se odvíjí od důvodu zmatečnosti a kterým může být zastavení řízení, postoupení věci příslušnému orgánu či další

---

¹¹⁹ PETR, B., MOTTL, T. § 235c. In: JIRSA, Jaromír; MOTTL, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 169.

¹²⁰ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 364-365.

¹²¹ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena et al. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1. s. 567.

projednání a rozhodnutí ve věci.¹²² Na první pohled se může zdát, že poslední možnost představuje prolomení principů kasačního systému, kde obecně platí, že orgán rozhodující o opravném prostředku nesmí rozhodnutí změnit. Naplnění tohoto principu však zákon zajišťuje prostřednictvím výše uvedeného procesního postupu, kdy je napadené rozhodnutí nejdříve usnesením zrušeno, a až po právní moci tohoto usnesení je věc znovu projednána a je o ní rozhodnuto. Aby však byla zajištěna nestrannost soudců, ustanovení § 14 odst. 3 OSŘ obsahuje specifické pravidlo pro vyloučení soudců, které spočívá v tom, že: „*z projednání a rozhodnutí žaloby pro zmatečnost jsou vyloučeni také soudci, kteří žalobou napadené rozhodnutí vydali nebo věc projednávali*“. To znamená, že o žalobě pro zmatečnost rozhoduje soud, který napadené rozhodnutí vydal, avšak v odlišném obsazení. V případě zrušení napadeného rozhodnutí je další projednání a rozhodnutí věci v rukou soudu, který napadené rozhodnutí vydal, a to v jeho původním obsazení, čímž je dodržena zásada zákonného soudece.

Bude-li po zrušení napadeného rozhodnutí vydáno rozhodnutí nové, ustanovení § 235i odst. 3 OSŘ zakazuje, aby tímto novým rozhodnutím bylo zasaženo do práv třetích osob. Toto ustanovení má přispět k zachování právní jistoty, která může být zrušením pravomocného rozhodnutí narušena.

---

¹²² ŠÍNOVÁ, Renáta, HAMULÁKOVÁ, Klára et al. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-787-3. s. 444.

5. Revizní systém

V režimu revizního systému se obdobně jako v systému kasačním přezkoumává napadené rozhodnutí pouze po stránce právní. Soud rozhodující v opravném řízení tedy vychází ze skutkového stavu zjištěného v řízení, z něhož napadené rozhodnutí vzešlo a přezkoumává pouze zda v tomto řízení nedošlo k porušení předpisů hmotněprávní či procesněprávní povahy. Oproti kasačnímu systému však soud rozhodující o opravném prostředku může napadené rozhodnutí nejen potvrdit nebo zrušit, ale také změnit,¹²³ což představuje určitý prvek systému apelačního. Lze tedy říci, že revizní systém představuje určitou kombinaci systému kasačního a apelačního.¹²⁴ Dle současné právní úpravy je na revizním principu založeno dovolání, ačkoliv teorie ohledně tohoto názoru jednotná není. Někteří autoři totiž stále zařazují dovolání do kasačního systému,¹²⁵ jak tomu bylo do nabytí účinnosti zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Podle této úpravy byl Nejvyšší soud oprávněn napadené rozhodnutí pouze potvrdit a zrušit.¹²⁶ Dle mého názoru je ale právě onen rozdíl v možnosti rozhodování to, co tyto dva opravné systémy odlišuje, a proto se přikláním k zařazení dovolání do systému revizního.

5.1. Dovolání

Dovolání je dle současné právní úpravy zařazeno mezi mimořádné opravné prostředky. Oproti ostatním opravným prostředkům plní kromě nápravné funkce i právě onu funkci zmíněnou již v kapitole 1.2. této práce, tedy funkci sjednocovací. Dovolání je totiž jedním z mimořádných opravných prostředků, které zmiňuje ustanovení § 14 odst. 1 písm. a) ZSS. Toto ustanovení pověřuje Nejvyšší soud, jakožto vrcholný orgán obecné soustavy soudů rozhodujících v občanských soudních řízeních, aby o tomto mimořádném opravném prostředku rozhodoval za účelem zajištění „jednoty a zákonnosti rozhodování“ soudů, která má předejít

---

¹²³ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 338.

¹²⁴ STANISLAV, Antonín. *Dovolání s akcentem na ústavněprávní konformitu*. Praha: Wolters Kluwer, 2020. ISBN 978-80-7598-860-7. s. 4.

¹²⁵ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena et al. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1. s. 546.

¹²⁶ Ustanovení § 243b odst.1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č. 519/1991 Sb.

rozporům ve výkladu a aplikaci práva a zároveň zaručit jejich stabilitu.¹²⁷ Přestože v našem právním systému nejsou soudní rozhodnutí pramenem práva, představují rozhodnutí Nejvyššího soudu jakési vodítko pro rozhodování soudů nižších instancí.¹²⁸ Tato rozhodnutí se poté společně s přijatými stanovisky k rozhodovací činnosti soudů zveřejňují ve Sbírce rozhodnutí a stanovisek.¹²⁹

5.1.1. Přípustnost dovolání

Dovolání lze s nadsázkou označit za takzvanou „třetí instanci“ civilního řízení, jelikož jeho prostřednictvím lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, která jsou výsledkem přezkumu rozhodnutí soudu prvního stupně.¹³⁰ Je však nutné s tímto označením zacházet velmi opatrně, jelikož třetí instance *stricto sensu* by v tomto smyslu znamenala, že dovolání je řádným opravným prostředkem směřujícím proti nepravomocnému rozhodnutí odvolacího soudu.

Současná konstrukce objektivní přípustnosti dovolání usiluje o vyvážení různých podstatných faktorů. Zohledňuje tedy roli Nejvyššího soudu při sjednocování rozhodovací praxe civilních soudů, dále právo každého domáhat se stanoveným postupem ochrany svých práv před soudem vyplývající z čl. 36 odst. 1 LZPS a zároveň i povahu dovolání jako mimořádného opravného prostředku, který může představovat zásah do právní jistoty. Univerzální přípustnost dovolání proti každému pravomocnému rozhodnutí odvolacího soudu je tedy omezena zákonnými podmínkami uvedenými v ustanovení § 237, 238 a 238a OSŘ.¹³¹

Ustanovení § 237 OSŘ umožňuje podat dovolání proti každému konečnému rozhodnutí odvolacího soudu, „*jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací*

---

¹²⁷ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 353.

¹²⁸ PAUKNEROVÁ, Monika, TOMÁŠEK, Michal et al. *Nové jevy v právu na počátku 21. století. IV., Proměny soukromého práva*. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1687-2. s. 375.

¹²⁹ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena et al. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1. s. 545.

¹³⁰ VOJTEK, P. § 236. In: JIRSA, Jaromír; MOTTL, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 185.

¹³¹ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena et al. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1. s. 546-547.

soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.“ Toto ustanovení tedy dovoluje Nejvyššímu soudu provádět určitou selekci případů, které bude projednávat,¹³² neboť posouzení, zda je některá z těchto podmínek naplněna, je zcela v jeho rukou.¹³³

Ustanovení § 238 odst. 1 OSŘ obsahuje taxativní výčet rozhodnutí, proti kterým podání dovolání přípustné není.¹³⁴ Do tohoto výčtu patří kromě rozhodnutí, ve kterých převažuje zájem na právní jistotě účastníka, i rozhodnutí v takzvané bagatelní věci, která je zde však na rozdíl od odvolání omezena částkou 50 000 Kč.¹³⁵

Rozhodnutí procesní povahy, jinými slovy usnesení vydaná v průběhu odvolacího řízení, zpravidla dovoláním napadnout nelze, ledaže se jedná o usnesení obsažená ve výčtu ustanovení § 238a OSŘ. Mezi tato usnesení patří například usnesení o přistoupení účastníka. Rozhodl-li by totiž odvolací soud o přistoupení účastníka, bylo by to v rozporu s ustanovením § 216 odst. 1 OSŘ, a proto zákon umožňuje domáhat se v rámci dovolacího řízení nápravy takovéto vady.¹³⁶

Stejně jako u ostatních opravných prostředků platí i zde, že dovolání směřuje proti výroku napadeného rozhodnutí, a to v souladu s ustanovením § 236 odst. 2 OSŘ, které uvádí, že: „*dovolání jen proti důvodům rozhodnutí není přípustné.*“

---

¹³² VOJTEK, P. § 236. In: JIRSA, Jaromír; MOTTTL, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501.* 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 185.

¹³³ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní.* 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 355.

¹³⁴ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena et al. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací.* 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1. s. 547.

¹³⁵ VOJTEK, P. § 238. In: JIRSA, Jaromír; MOTTTL, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501.* 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 190.

¹³⁶ VOJTEK, P. § 238a. In: JIRSA, Jaromír; MOTTTL, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501.* 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 193.

Subjektivní přípustnost dovolání je upravena přísněji než u ostatních opravných prostředků, jelikož aktivní legitimaci má pouze účastník odvolacího řízení. Vedlejší účastník tedy k podání dovolání oprávněn není.¹³⁷ Z judikatury Nejvyššího soudu pak vyplývá, že aktivní legitimaci má pouze takový účastník, kterému „*nebylo rozhodnutím odvolacího soudu vyhověno, popřípadě kterému byla tímto rozhodnutím způsobena určitá újma na jeho právech*“.¹³⁸ Zákon navíc vyžaduje takzvaný advokátní přímus, tedy že dovolatel musí být povinně zastoupen advokátem a zároveň samotné dovolání musí být advokátem sepsáno. Jak vyplývá z ustanovení § 241 odst. 2 písm. a) a b) OSŘ, zastoupení není třeba, má-li sám dovolatel právnické vzdělání nebo je-li dovolatelem stát, obec, kraj či jiná právnická osoba, za kterou osoba s právnickým vzděláním jedná.¹³⁹ V případě, že nebude tato podmínka splněna, soud dovolatele vyzve k dodatečnému zvolení zástupce, poskytne mu k tomu přiměřenou lhůtu a zároveň ho poučí o možnosti požádat soud o jeho ustanovení. Nenapraví-li dovolatel ve stanovené lhůtě tento nedostatek, dovolací řízení bude zastaveno.¹⁴⁰ Požadavek povinného zastoupení vyplývá z charakteru dovolacího řízení, které je typické přezkoumáváním složitých právních otázek vyžadujících znalost a orientaci v právních normách a judikatuře civilních soudů.¹⁴¹

5.1.2. Náležitosti dovolání

Ustanovení § 241a odst. 2 OSŘ uvádí, že „*v dovolání musí být vedle obecných náležitostí uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se rozhodnutí napadá, vymezení důvodu dovolání, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání a čeho se dovolatel domáhá.*“

Vymezení rozsahu, v jakém je rozhodnutí napadáno je důležité především proto, že stejně jako u odvolání je i v případě dovolání Nejvyšší soud při své přezkumné činnosti, až na zákonem stanovené výjimky, tímto rozsahem

---

¹³⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12.10.2010, sp. zn. 28 Cdo 1896/2010.

¹³⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14.10.2015, sp. zn. 25 Cdo 2374/2015.

¹³⁹ SVOBODA, Karel. *Opravné prostředky: civilní proces z pohledu účastníka*. Praha: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-774-3. s. 479.

¹⁴⁰ SVOBODA, Karel a TRNĚNÁ, Klára. *Dovolání*. Praha: C.H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-685-2. s. 112.

¹⁴¹ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena et al. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1. s. 549.

vázán. Dovolatel tak musí v dovolání označit, který výrok, popřípadě kterou jeho část, napadá.¹⁴²

Důvodem dovolání může být pouze nesprávné právní posouzení, které může spočívat buď v chybném výkladu právní normy, nebo v použití takové normy, pod kterou nelze daný skutkový stav subsumovat.¹⁴³ Na rozdíl od odvolání je Nejvyšší soud vázán kromě vymezeného rozsahu i vymezeným důvodem, což znamená, že k jiným důvodům nepřihlíží. Výjimkou mohou být takzvané důvody zmatečnosti, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Je však důležité, že důvody zmatečnosti samy o sobě nemohou být dovolacím důvodem, ledaže jsou zároveň splněny podmínky přípustnosti dle ustanovení § 237, 238 a 238a OSŘ.¹⁴⁴ Obecně lze tedy říci, že k důvodům zmatečnosti Nejvyšší soud přihlédně pouze za předpokladu, že je podané dovolání přípustné.¹⁴⁵

Dovolatel dále musí v dovolání uvést, v čem spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání, především tedy označit jednu ze situací uvedených v ustanovení § 237 OSŘ.¹⁴⁶ Namítá-li dovolatel odchylku rozhodnutí odvolacího soudu od ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu, musí v odvolání dále uvést, „od které *ustálené rozhodovací praxe* se řešení této právní otázky *odvolacím soudem odchyluje*“.¹⁴⁷ Obdobně se vyžaduje označení soudních rozhodnutí, v rámci nichž je dovolacím soudem rozhodována určitá právní otázka rozdílně, či od kterých se mají podle dovolatele soudy v daném případě odchýlit.¹⁴⁸ Je však potřeba připomenout, že posuzování přípustnosti dovolání je úkolem Nejvyššího soudu. Uvedení „nesprávných“ důvodů přípustnosti tudíž nutně nemusí

---

¹⁴² VOJTEK, P. § 241a. In: JIRSA, Jaromír; MOTT, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 212.

¹⁴³ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 356.

¹⁴⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24.6.2015, sp. zn. 30 Cdo 5459/2014.

¹⁴⁵ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 357.

¹⁴⁶ VOJTEK, P. § 241a. In: JIRSA, Jaromír; MOTT, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 203.

¹⁴⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.9.2013, sp. zn. 29 Cdo 2394/2013.

¹⁴⁸ VOJTEK, P. § 241a. In: JIRSA, Jaromír; MOTT, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 203.

vést k odmítnutí dovolání, jelikož Nejvyšší soud sám rozhodne, na základě kterého z důvodů uvedených v ustanovení § 237 OSŘ je dovolání přípustné.¹⁴⁹

5.1.3. Řízení a rozhodnutí o dovolání

Dovolání lze podat do dvou měsíců od doručení napadeného rozhodnutí odvolacího soudu, a to u soudu, který ve věci rozhodoval v prvním stupni. Soud prvního stupně zde plní obdobnou funkci jako v řízení odvolacím. Mezi jeho oprávnění tudíž patří odmítnutí opožděného dovolání a výzva k odstranění jeho nedostatků.¹⁵⁰ Navíc mu zákon dle ustanovení § 241b odst. 3 OSŘ svěřuje pravomoc dovolací řízení zastavit za předpokladu, že ani v dodatečně poskytnuté lhůtě dovolatel nenapraví nedostatek podmínek řízení spočívající v nedostatku povinného zastoupení. Neodmítne-li dovolání pro opožděnost či nezastaví-li dovolací řízení, předloží v souladu s ustanovením § 241b odst. 1 a § 210 odst. 3 OSŘ věc Nejvyššímu soudu k rozhodnutí, čímž je naplněn devolutivní účinek dovolání.

Suspenzivní účinek podání dovolání samo o sobě nemá, nicméně ustanovení § 243 OSŘ umožňuje, aby Nejvyšší soud i bez návrhu odložil právní moc či vykonatelnost napadeného rozhodnutí, jsou-li k tomu splněny zákonné předpoklady. Vykonatelnost lze odložit, pokud hrozí, že vykonáním napadeného rozhodnutí vznikne dovolateli závažná újma. Právní moc může být odložena pouze za předpokladu, že by jejím nabytím došlo k závažnému ohrožení práv dovolatele a zároveň tímto odkladem nebude zasaženo do právních poměrů jiných osob než účastníků řízení. Odlišné předpoklady pro odklad těchto vlastností rozhodnutí jsou dány jejich rozlišnými účinky, přičemž vykonatelnost v zásadě působí pouze mezi účastníky navzájem, oproti tomu právní moc se projevuje i vůči třetím osobám.¹⁵¹

Na rozdíl od odvolacího řízení se o dovolání rozhoduje zpravidla bez jednání, a to z toho důvodu, že se v dovolacím řízení neprovádí

---

¹⁴⁹ VOJTEK, P. § 247. In: JIRSA, Jaromír; MOTTL, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 189.

¹⁵⁰ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena et al. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1. s. 553.

¹⁵¹ SVOBODA, Karel. *Opravné prostředky: civilní proces z pohledu účastníka*. Praha: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-774-3. s. 497.

dokazování a přezkum probíhá pouze ohledně dovolatelem označených právních otázek, ke kterým se protistrana může vyjádřit písemně. Z toho důvodu není osobní účast účastníků na projednávání věci nutná. Výjimkou je, považuje-li Nejvyšší soud nařízení jednání za potřebné, tedy například je-li potřeba, aby dovolatel blíže specifikoval argumentaci uvedenou v dovolání.¹⁵²

Na dovolací řízení se přiměřeně použijí ustanovení týkající se řízení před soudem prvního stupně. Z toho vyplývá, že i v dovolacím řízení se uplatňují nejzákladnější zásady, principy a pravidla civilního řízení nalézacího modifikovaná s ohledem na jeho specifika.¹⁵³

Je-li dovolání nepřipustné; pokud nebyly v dodatečné lhůtě napraveny jeho vady či je zjevně bezdůvodné, Nejvyšší soud jej odmítne. O oné zjevné bezdůvodnosti lze vzhledem ke koncepci přípustnosti dovolání dle ustanovení § 237, 238 a 238a OSŘ hovořit pouze v případě dovolání směřujícímu proti usnesení dle ustanovení § 238a OSŘ.¹⁵⁴ Zjevně bezdůvodné pak bude například dovolání směřující proti takovému usnesení odvolacího soudu, jehož vydání je v souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu.¹⁵⁵

K zastavení dovolacího řízení ze strany Nejvyššího soudu může dojít za podmínek uvedených v ustanovení § 243c odst. 3 OSŘ. Nejvyšší soud tedy dovolací řízení zastaví, dospěje-li k závěru, že mělo být zastaveno již soudem prvního stupně pro nedostatek povinného zastoupení, avšak soud prvního stupně tak neučinil, nebo bylo-li dovolání na základě dispoziční zásady vzato zpět.

Nerozhodne-li Nejvyšší soud o odmítnutí dovolání či o zastavení řízení, může v souladu s povahou revizního systému dovoláním napadené rozhodnutí nejen potvrdit a zrušit, ale také změnit.

---

¹⁵² VOJTEK, P. § 243a. In: JIRSA, Jaromír; MOTTL, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 216.

¹⁵³ SVOBODA, Karel. *Opravné prostředky: civilní proces z pohledu účastníka*. Praha: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-774-3. s. 489-490.

¹⁵⁴ DOLEŽÍLEK, Jiří. § 243c [Odmítnutí dovolání a zastavení dovolacího řízení]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří et al. *Občanský soudní řád. Komentář*. Online. 3. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck. 2023. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgnpwk232ge4dexzsfzwxzrhe3dgxzzhfpaxzrsgqzgw> [citováno 2024-03-06].

¹⁵⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.1.2012, sp. zn. 30 Cdo 46/2011.

K potvrzení napadeného rozhodnutí odvolacího soudu dojde za předpokladu, že jej dovolací soud shledá věcně správným. Oproti odvolacímu řízení však nedochází k vydání potvrzujícího rozhodnutí, nýbrž k zamítnutí dovolání.¹⁵⁶

Možnost Nejvyššího soudu změnit napadené rozhodnutí odvolacího soudu přinesla právě výše zmíněná novela OSŘ účinná od 1.1.2013. Nejvyšší soud napadené rozhodnutí v souladu s ustanovením § 243d odst. 1 písm. b) OSŘ změní, shledá-li, že „*odvolací soud rozhodl nesprávně a jestliže dosavadní výsledky řízení ukazují, že je možné o věci rozhodnout.*“ Účelem této změny byla snaha o hospodárnější řešení situace, kdy výsledek dovolacího řízení nasvědčoval tomu, že rozhodnutí odvolacího soudu sice není věcně správné, ale zároveň není třeba dalšího řízení ve věci. Z toho důvodu by tedy nebylo účelné, aby Nejvyšší soud vydal zrušovací rozhodnutí obsahující závazný právní názor, který by nižší soudy pouze „přetlumočily“ účastníkům řízení.¹⁵⁷ Další výhodou tohoto postupu je, že řízení takto definitivně skončí, jelikož proti rozhodnutí Nejvyššího soudu neexistuje žádný opravný prostředek. Oproti tomu v případě zrušovacích rozhodnutí, kde se věc vrací k opětovnému projednání, může znovu docházet k napadání rozhodnutí vydaných soudy nižších instancí, což způsobuje další prodlužování řízení.¹⁵⁸ Změní-li Nejvyšší soud napadené rozhodnutí odvolacího soudu, ukládá mu zákon v ustanovení § 243d odst. 2 OSŘ povinnost zároveň zrušit veškerá závislá rozhodnutí vzešlá nejen z odvolacího řízení, nýbrž i z řízení před soudem prvního stupně. Toto ustanovení se vztahuje i na rozhodnutí, o kterých se Nejvyšší soud dozví až poté, co ve věci rozhodl. V takovém případě tato rozhodnutí dodatečně zruší samostatným usnesením.¹⁵⁹

Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zruší, shledá-li, že se rozhodnutí opírá o nesprávné právní posouzení, a zároveň nejsou-li dány důvody pro jeho změnu. Z toho vyplývá, že současná právní úprava dává přednost změně napadeného rozhodnutí před jeho zrušením, ke kterému dojde až za předpokladu, že výsledky

---

¹⁵⁶ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena et al. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací.* 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1. s. 556.

¹⁵⁷ VOJTEK, P. § 243d. In: JIRSA, Jaromír; MOTTIL, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501.* 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 222.

¹⁵⁸ Tamtéž.

¹⁵⁹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní.* 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 359-360.

řízení neumožňují, aby Nejvyšší soud ve věci sám rozhodl.¹⁶⁰ I zde platí obdobně povinnost Nejvyššího soudu zrušit i závislá rozhodnutí soudu prvního stupně a odvolacího soudu, jak je uvedeno v předchozím odstavci. V rámci rozhodnutí o zrušení napadeného rozhodnutí rozhodne Nejvyšší soud také o tom, že se věc vrací odvolacímu soudu k dalšímu řízení. V případě, že důvody zrušení dopadají i na rozhodnutí vydané soudem prvního stupně, zruší Nejvyšší soud zároveň i toto rozhodnutí a věc vrátí k dalšímu řízení soudu prvního stupně. Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí taktéž vyslovuje svůj právní názor, který je pro soud, kterému je věc vrácena k dalšímu projednání, závazný.

Specifická situace nastává, je-li napadené rozhodnutí odvolacího soudu zrušeno z důvodů zmatečnosti dle § 229 odst. 1 písm. a), b), d) a § 229 odst. 2 písm. a), b) OSŘ, konkrétně bylo-li rozhodnuto ve věci nenáležící do pravomoci soudů; vystupovala-li v řízení jako účastník osoba, která neměla způsobilost být účastníkem řízení; bylo-li vedeno řízení, aniž by byl podán návrh na jeho zahájení nebo existovala-li překážka litispendence či věci pravomocně rozhodnuté. V případě, že je z těchto důvodů zrušováno rozhodnutí odvolacího soudu, nemůže být pochyb, že těmito vadami trpí i rozhodnutí soudu prvního stupně, a tudíž jej Nejvyšší soud taktéž zruší. Protože tyto vady neumožňují ve věci provádět další řízení, rozhodne zároveň o zastavení řízení, případně o postoupení věci orgánu, který má pravomoc o věci rozhodnout, je-li zrušovacím důvodem nedostatek pravomoci soudů dle ustanovení § 229 odst. 1 písm. a) OSŘ.¹⁶¹

Dalším specifickým postupem následujícím po zrušení napadeného rozhodnutí je přikázání věci jinému senátu, popřípadě dokonce jinému soudu. K tomuto postupu Nejvyšší soud přistoupí tehdy, došlo-li v odvolacím řízení či v řízení před soudem prvního stupně k závažným procesním vadám, nebo nedodržel-li odvolací soud či soud prvního stupně v rozporu s ustanovením

---

¹⁶⁰ DOLEŽÍLEK, Jiří. § 243e [Zrušení napadeného rozhodnutí]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří et al. *Občanský soudní řád. Komentář*. Online. 3. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck. 2023. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgnpwk232ge4dexzsfzwwexzrhe3dgyzxfpxazrsgqzkwk#> [citováno 2024-03-06].

¹⁶¹ Tamtéž.

§ 243g odst. 1 OSŘ závazný právní názor, který v rozhodnutí vyslovil.¹⁶²¹⁶³ Tímto opatřením se zákon snaží předejít dalším budoucím průtahům řízení, které by mohly být způsobeny opětovným nerespektováním právního názoru Nejvyššího soudu.¹⁶⁴

Z hlediska formy rozhodnutí Nejvyšší soudu lze říci, že stejně jako soud odvolací v řízení o odvolání rozhoduje obecně usnesením, vyjma rozhodnutí, kterými zamítá dovolání proti rozsudku či napadený rozsudek mění nebo zrušuje.¹⁶⁵

---

¹⁶² VOJTEK, P. § 243e. In: JIRSA, Jaromír; MOTT, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 223.

¹⁶³ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 359.

¹⁶⁴ DOLEŽÍLEK, Jiří. § 243e [Zrušení napadeného rozhodnutí]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří et al. *Občanský soudní řád. Komentář*. Online. 3. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck. 2023. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgnpwk232ge4dexzsfzwwexzrhe3dgxzzhfpaxzrsgqzwk#> [citováno 2024-03-06].

¹⁶⁵ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena et al. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1. s. 557.

6. Žaloba na obnovu řízení

Žaloba na obnovu řízení je společně s žalobou pro zmatečnost upravena v hlavě druhé části čtvrté OSŘ. Jedná se o specifický typ mimořádného opravného prostředku, jelikož ji nelze podřadit pod žádný z opravných systémů. Oproti ostatním mimořádným opravným prostředkům totiž slouží pouze k nápravě nedostatků ve skutkových zjištěních¹⁶⁶ poté, co marně uplynula lhůta k podání odvolání. Ze zákonného znění i z judikatury Nejvyššího soudu pak vyplývá, že: „žalobou na obnovu řízení se nelze domáhat nápravy případných pochybení při právním posouzení věci nebo procesněprávních vad.“¹⁶⁷ Z toho vyplývá, že ani kasační ani revizní systém nepřicházejí v úvahu, jelikož v jejich režimu dochází k přezkumu napadených rozhodnutí pouze po stránce právní. Žalobu na obnovu řízení však nelze zařadit ani do systému apelačního, jelikož i v opravném řízení založeném na apelačním systému dochází k přezkumu vad právní povahy. Navíc i samotné řízení o žalobě na obnovu řízení má svá specifika, která brání jejímu zařazení do apelačního systému, a to nejen jeho dvoufázovost, nýbrž i způsoby, jak může soud o žalobě rozhodnout.

6.1. Přípustnost žaloby na obnovu řízení

Žalobou na obnovu řízení lze brojit proti každému pravomocnému rozhodnutí (rozsudku i usnesení) soudu prvního stupně i odvolacího soudu, kterými soud rozhodl ve věci samé. Směřuje-li žaloba na obnovu řízení proti rozhodnutí odvolacího soudu, může navrhovatel toto rozhodnutí napadnout samostatně, ale i společně s rozhodnutím vydaným soudem prvního stupně.¹⁶⁸ Dále je podání žaloby na obnovu řízení přípustné i proti dalším zvláštním typům rozhodnutí, vztahuje-li se zákonný důvod k obnově řízení na předpoklady pro jejich vydání. Mezi tato rozhodnutí patří v souladu s ustanovením § 228 odst. 2 OSŘ pravomocné usnesení, kterým byl schválen smír, pravomocný platební rozkaz, pravomocný rozsudek pro uznání a pravomocný rozsudek pro zmeškání. Z hlediska

---

¹⁶⁶ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena et al. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací.* 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1. s. 559.

¹⁶⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.4.2010, sp. zn. 23 Cdo 2391/2009.

¹⁶⁸ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní.* 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 362.

negativního vymezení se zde taktéž užitje ustanovení § 230 odst. 1 a 2 OSŘ, které je blíže rozebíráno v kapitole 4.1.1. této práce.

Aktivně legitimován k podání žaloby na obnovu řízení je oproti žalobě pro zmatečnost pouze účastník předešlého řízení a vedlejší účastník, pokud s tím jím podporovaný účastník souhlasí.¹⁶⁹ Oprávněným subjektem k podání žaloby na obnovu řízení tedy není ani státní zástupce, ani Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových.

6.2. Náležitosti žaloby na obnovu řízení

Náležitosti žaloby na obnovu řízení kopírují náležitosti žaloby pro zmatečnost, jak jsou uvedeny v kapitole 4.1.2. této práce, nicméně důvody, pro které lze žalobu na obnovu řízení podat, jsou odlišné. Tato odlišnost vyplývá již z rozdílného charakteru těchto dvou opravných prostředků, kdy žaloba pro zmatečnost směřuje k nápravě vad procesněprávních, oproti tomu žaloba na obnovu řízení směřuje k nápravě nedostatku skutkových zjištění.

Žaloba na obnovu řízení tedy slouží k doplnění skutkového stavu a může být obecně podána ze dvou důvodů. Prvním důvodem je, že existují skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy, které navrhovatel nemohl bez své viny v původním řízení uplatnit, a to pouze za předpokladu, že by mohly způsobit vydání pro navrhovatele příznivějšího rozhodnutí.¹⁷⁰ Důležitou podmínkou zde je, že tyto skutečnosti a důkazy nastaly již v době trvání původního řízení. Skutečnosti a důkazy vzniklé a nastalé až po skončení původního řízení tedy důvodem pro obnovu řízení být nemohou.¹⁷¹ Toto pravidlo však neplatí pro rozhodnutí, jelikož z judikatury Nejvyššího soudu vyplývá, že rozhodnutím způsobilým být důvodem pro obnovu řízení může být i: „rozhodnutí vydané až po skončení původního řízení. Podstatné přitom je, že toto rozhodnutí vypovídá o skutečnostech a důkazech, které byly předmětem původního řízení, a řeší předběžnou otázku, jejíž zodpovězení bylo

---

¹⁶⁹ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena et al. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1. s. 560-561.

¹⁷⁰ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 361.

¹⁷¹ DOLEŽÍLEK, Jiří. § 228 [Důvody obnovy řízení]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří et al. *Občanský soudní řád. Komentář*. Online. 3. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck. 2023. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgnpwk232ge4dexzsfzwwexzrhe3dggzxfpxazrsgj4a#> [citováno 2024-03-06].

*rozhodné pro výsledek původního řízení.*¹⁷² Druhým důvodem je, že nastala taková situace, která umožňuje provedení důkazů, jež v původním řízení provedeny nebyly. To znamená, že na rozdíl od prvního důvodu obnovy řízení splnil účastník v původním řízení svou důkazní povinnost vyplývající z ustanovení § 120 odst. 1 OSŘ, jinými slovy řádně označil důkazy na podporu svých tvrzení, avšak z objektivních důvodů je nebylo možné provést. I zde musí být splněn požadavek pravděpodobnosti, že takové důkazy budou mít za následek pro navrhovatele příznivější rozhodnutí.¹⁷³

6.3.Řízení a rozhodnutí o žalobě na obnovu řízení

Žaloba na obnovu řízení se podává u soudu, který ve věci rozhodoval v prvním stupni, a to bez ohledu na to, zda žaloba napadá jím vydané rozhodnutí či rozhodnutí odvolacího soudu. Tento soud je následně příslušný i k jejímu projednání a rozhodnutí o ní,¹⁷⁴ z čehož vyplývá, že žaloba nemá devolutivní účinek. Suspenzivní účinek podání žaloby na obnovu řízení samo o sobě taktéž nemá, avšak ustanovení § 235c OSŘ umožňuje soudu odložit vykonatelnost napadeného rozhodnutí, a to za stejných podmínek jako v případě žaloby pro zmatečnost (viz kapitola 4.1.3.).

Žalobu na obnovu řízení je třeba podat do tří měsíců ode dne, kdy se navrhovatel o důvodu obnovy podle ustanovení § 228 odst. 1 písm. a) OSŘ dozvěděl, nebo ode dne, kdy mohl důvod obnovy podle ustanovení § 228 odst. 1 písm. b) OSŘ uplatnit, přičemž tato lhůta nemůže uplynout dříve než tři měsíce od právní moci napadeného rozhodnutí. Podání žaloby na obnovu řízení je dále omezeno lhůtou objektivní, která činí tři roky od právní moci napadeného rozhodnutí. Později lze žalobu na obnovu řízení podat pouze v případě, že došlo ke zrušení rozhodnutí o správním deliktu či trestní rozsudek, ze kterých civilní soud při svém rozhodování vycházel. V takovém

---

¹⁷² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11.11.2014, sp. zn. 28 Cdo 2794/2014.

¹⁷³ DOLEŽÍLEK, Jiří. § 228 [Důvody obnovy řízení]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří et al. *Občanský soudní řád. Komentář*. Online. 3. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck. 2023. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgnpwk232ge4dexzsfzwwexzrhe3dggzzhfpxazrsgi4a#> [citováno 2024-03-06].

¹⁷⁴ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena et al. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1. s. 562.

případě navrhovateli běží subjektivní lhůta tří měsíců, a to ode dne, kdy se o zrušení takového rozhodnutí dozvěděl.¹⁷⁵

Průběh řízení o žalobě na obnovu řízení lze rozdělit na dvě fáze. První fáze spočívá v posuzování přípustnosti žaloby a zkoumání, zda je dána existence důvodů pro povolení obnovy. Shledá-li soud prvního stupně, že je žaloba nepřijatelná, opožděná či podaná k tomu neoprávněnou osobou, v souladu s ustanovením § 235f OSŘ takovou žalobu i bez nařízení jednání usnesením zamítne. Stejně bude postupovat i v případě, dospěje-li k tomu, že nejsou dány důvody pro povolení obnovy. V takovém případě je však povinen rozhodnout při jednání.¹⁷⁶ Aby tedy mohlo být v této fázi vydáno pro navrhovatele kladné rozhodnutí, musí být žaloba na obnovu řízení subjektivně i objektivně přípustná, obsahovat potřebné náležitosti, včasná a musí být dána existence zákonných důvodů pro obnovu řízení. Dále pak Nejvyšší soud stanovil, že k povolení obnovy je potřeba, aby soud prvního stupně shledal určitou míru pravděpodobnosti, že jsou v žalobě označené skutečnosti, rozhodnutí či důkazy způsobilé přivodit pro navrhovatele příznivější rozhodnutí.¹⁷⁷

V souladu s ustanovením § 235g a 171 odst. 2 OSŘ se doručením usnesení o povolení obnovy řízení *ex lege* odkládá vykonatelnost napadeného rozhodnutí.¹⁷⁸ Z toho vyplývá, že na rozdíl od žaloby pro zmatečnost se napadené rozhodnutí povolením obnovy nezrušuje.¹⁷⁹

Nabytím právní moci usnesení o povolení obnovy začíná druhá fáze řízení, kde se posuzuje samotná důvodnost obnovy.¹⁸⁰ Z toho vyplývá, že přestože byla obnova řízení povolena, není zaručeno, že bude žalobnímu návrhu vyhověno.

---

¹⁷⁵ PETR, B. § 233. In: JIRSA, Jaromír; MOTT, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501.* 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 157.

¹⁷⁶ MOTT, T., VACKOVÁ, M. § 230. In: JIRSA, Jaromír; MOTT, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501.* 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 149.

¹⁷⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.11.2015, sp. zn. 28 Cdo 2381/2015.

¹⁷⁸ PETR, B. § 233. In: JIRSA, Jaromír; MOTT, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501.* 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 178.

¹⁷⁹ MOTT, T., VACKOVÁ, M. § 235h. In: JIRSA, Jaromír; MOTT, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501.* 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 180.

¹⁸⁰ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní.* 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 363.

Pokud po zohlednění namítaných skutečností, rozhodnutí a důkazů, pro které byla obnova řízení povolena, shledá soud prvního stupně původní rozhodnutí stále věcně správným, usnesením zamítne v žalobě navrhovanou změnu. V opačném případě vydá nové rozhodnutí, které původní rozhodnutí neruší, ale nahrazuje.¹⁸¹

Nové rozhodnutí však stejně jako v případě úspěšné žaloby pro zmatečnost nesmí negativně zasáhnout do právních poměrů osob odlišných od účastníků, a to na základě § 235i odst. 3 OSŘ.

6.4. Souběh mimořádných opravných prostředků

Vzhledem ke specifickým funkcím jednotlivých mimořádných opravných prostředků nelze vyloučit, že rozhodnutí bude napadeno zároveň žalobou na obnovu řízení, žalobou pro zmatečnost i dovoláním. Zákon na tuto situaci pamatuje a v ustanovení § 235b OSŘ uvádí specifická pravidla pro postup soudů v případě souběhu mimořádných opravných prostředků.¹⁸²

Podání vícero mimořádných opravných prostředků představuje snahu navrhovatele o zvýšení pravděpodobnosti úspěchu alespoň některého z nich, a proto není tento jev nijak netradiční. Souběh mimořádných opravných prostředků je logicky častější v případě žaloby pro zmatečnost a dovolání, což je patrné již z charakteru vad, které odůvodňují jejich podání a následně také z toho, že Nejvyšší soud při rozhodování o dovolání přihlíží k některým důvodům zmatečnosti (viz kapitola 5.1.2.). Zákon však nevyklučuje ani souběh těchto dvou opravných prostředků s žalobou na obnovu řízení.¹⁸³

Napadá-li navrhovatel rozhodnutí žalobou pro zmatečnost i žalobou na obnovu řízení, v souladu s ustanovením § 235b odst. 1 OSŘ se tato opravná řízení spojí do jednoho společného řízení. Výjimku z tohoto pravidla představuje situace, kdy je napadeno rozhodnutí odvolacího soudu. Ze zákona totiž vyplývá,

---

¹⁸¹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6. s. 363.

¹⁸² DOLEŽÍLEK, Jiří. § 235b [Společné řízení a postup v řízení]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří et al. *Občanský soudní řád. Komentář*. Online. 3. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck. 2023. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgnpwk232ge4dexzsfzwxzrhe3dgxzhfpxazrsgm2we&refSource=toc#> [citováno 2024-03-06].

¹⁸³ MOTT, T., VACKOVÁ, M. § 235b. In: JIRSA, Jaromír; MOTT, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 167.

že o žalobě pro zmatečnost směřující proti rozhodnutí odvolacího soudu rozhoduje odvolací soud, oproti tomu o žalobě na obnovu řízení rozhoduje vždy soud prvního stupně. V takovém případě je tedy spojení věcí vyloučeno pro rozdílnou věcnou příslušnost.¹⁸⁴ V rámci společného řízení se pak soud prvního stupně vypořádá nejprve s žalobou pro zmatečnost, a pouze pokud je tato žaloba zamítnuta, odmítnuta či je řízení o ní zastaveno, rozhodne o žalobě na obnovu řízení. Z toho vyplývá, že je-li napadené rozhodnutí zrušeno na základě žaloby pro zmatečnost, nelze obnovu povolit, jelikož odpadá předmět obnovy řízení. Jinými slovy totiž již neexistuje řízení, které by mohlo být obnoveno.¹⁸⁵

Je-li rozhodnutí napadeno žalobou, popřípadě žalobami a zároveň i dovoláním, má řízení o dovolání přednost a řízení o žalobě (žalobách) se do vydání rozhodnutí Nejvyššího soudu přerušuje. Bude-li napadené rozhodnutí Nejvyšším soudem zrušeno či změněno, řízení o žalobě (žalobách) se zastaví, jelikož i zde tak odpadá předmět opravného řízení. V opačném případě lze po rozhodnutí Nejvyššího soudu v řízení o žalobě (žalobách) pokračovat.¹⁸⁶

---

¹⁸⁴ MOTTL, T., VACKOVÁ, M. § 235b. In: JIRSA, Jaromír; MOTTL, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 167.

¹⁸⁵ MOTTL, T., VACKOVÁ, M. § 235e. In: JIRSA, Jaromír; MOTTL, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 175.

¹⁸⁶ DOLEŽÍLEK, Jiří. § 235b [Společné řízení a postup v řízení]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří et al. *Občanský soudní řád. Komentář*. Online. 3. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck. 2023. Dostupné z: [https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgnpwk232ge4dexsfzwxzrhe3dgxzzhfpaxazrsgm2we&refSource=toC#](https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgnpwk232ge4dexsfzwxzrhe3dgxzzhfpaxazrsgm2we&refSource=toC# [citováno 2024-03-06].) [citováno 2024-03-06].

7. Komparace se slovenským právním řádem

Slovenská právní úprava civilního procesu vycházela do 1. července 2016 ze „slovenského ekvivalentu“ OSŘ, kterým byl zákon č. 99/1963 Zb., občianský súdny poriadok. V tento den totiž nabyl účinnosti CSP. Systém opravných prostředků je v tomto zákoně upraven v části čtvrté, a navzdory rekonstrukci se příliš neliší od předešlé úpravy, a tedy ani od českého systému dle OSŘ. Mezi opravné prostředky upravené v CSP patří odvolání, žaloba na obnovu řízení, dovolání a dovolání generálního prokurátora. V CSP tedy jako samostatný opravný prostředek absentuje žaloba pro zmatečnost. Přesto však zákon na některé důvody zmatečnosti, které známe z českého právního řádu, nezapomíná a umožňuje proti rozhodnutí, které jimi trpí, brojit dovoláním.

Prvním opravným prostředkem je odvolání, které je zároveň jediným řádným opravným prostředkem upraveným v CSP a je založeno na apelačním systému, konkrétně na systému neúplné apelace.¹⁸⁷ Nové skutečnosti a důkazy lze tedy v odvolacím řízení uplatnit pouze v zákonem stanovených případech.¹⁸⁸ Požadavky na náležitosti odvolání jsou dle ustanovení § 363 CSP totožné jako dle OSŘ (viz kapitola 3.2.2.), přičemž je však odlišný časový úsek, v rámci něž lze tyto náležitosti měnit. Rozsah, v jakém je napadáno rozhodnutí soudu prvního stupně, lze dle ustanovení § 364 CSP rozšířit pouze do okamžiku uplynutí lhůty k podání odvolání. K zúžení rozsahu odvolání lze tedy přistoupit i po uplynutí této lhůty. Bude se pak postupovat podle ustanovení § 369 odst. 4 CSP, jelikož se v takovém případě jedná o částečné zpětvzetí odvolání.¹⁸⁹ Důvody odvolání lze dle ustanovení § 365 odst. 3 CSP měnit taktéž pouze do okamžiku uplynutí lhůty k jeho podání. Odvolací soud je dle ustanovení § 379 CSP při svém rozhodování až na výjimky vázán rozsahem odvolání a oproti české právní úpravě je vázán také namítanými důvody, a to dle ustanovení § 380 odst. 1 CSP. Výjimku tvoří procesní podmínky, jejichž splnění zkoumá odvolací soud dle odst. 2 tohoto ustanovení i z moci úřední.

---

¹⁸⁷ ŠTEVČEK, Marek et al. *Civilné právo procesné. Úvod do civilného procesu a sporové konanie*. Praha: C. H. Beck. 2022. ISBN: 978-80-7400-876-4. s. 480-481.

¹⁸⁸ Tamtéž. s. 477.

¹⁸⁹ Kotová, J. *Civilný mimosporový Civilný sporový Správny súdny poriadok*. Žilina: Poradca. 2019. ISBN: 978-80-8162-082-9. s. 174.

Právní úprava objektivní přípustnosti odvolání obsažená v ustanovení § 355 až 358 CSP je taktéž univerzální, jelikož se lze ze zákonných důvodů odvolat v podstatě proti každému rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže to zákon nevyklučuje, popřípadě dovoluje. Ustanovení § 359 CSP explicitně vyžaduje jako podmínku subjektivní přípustnosti odvolání alespoň částečný neúspěch odvolatele v řízení před soudem prvního stupně. Tato podmínka se v režimu české právní úpravy dovozuje pouze z teorie a judikatury (viz kapitola 3.2.1.).

Úkony soudu prvního stupně v průběhu odvolacího řízení jsou upraveny v ustanovení § 373 a následujících CSP. Oproti české právní úpravě není soud prvního stupně oprávněn odmítnout opožděné odvolání a tento úkon je dle ustanovení § 386 písm. a) CSP svěřen pouze do rukou odvolacího soudu. Soud prvního stupně zde však má širší možnosti z hlediska autoremedury. Může totiž sám zrušit jakékoliv usnesení soudu prvního stupně, proti kterému lze v souladu s ustanovením § 357 CSP brojit odvoláním, avšak pouze za předpokladu, že tak plně odvolání vyhoví a že z tohoto usnesení doposud nenabyla práva osoba odlišná od odvolatele. Odvolací soud o věci rozhoduje bez nařízení jednání, a to s výjimkou případů, kdy provádí dokazování nebo to vyžaduje důležitý veřejný zájem. To vyplývá z ustanovení § 385 CSP *a contrario*. Neodmítne-li odvolací soud odvolání pro opožděnost, nepřípustnost či nedostatek náležitostí dle ustanovení § 386 CSP, může napadené rozhodnutí potvrdit, je-li co do výroku věcně správné (§ 387 CSP); zrušit, jsou-li pro to splněny podmínky dle ustanovení § 389 CSP; a konečně změnit, nejsou-li důvody pro jeho potvrzení ani zrušení (§ 388 CSP).

Žaloba na obnovu řízení jakožto první mimořádný opravný prostředek plní v CSP stejnou funkci jako v OSŘ. Jedná se o specifický prostředek ochrany, který slouží k nápravě vad skutkových, nikoliv však vad spočívajících v nesprávném právním posouzení věci či procesním pochybení.¹⁹⁰ Ze zákonných důvodů vyplývajících z ustanovení § 397 CSP lze touto žalobou ve sporném řízení napadnout jakýkoliv pravomocný rozsudek,¹⁹¹ a týká-li se důvod obnovy řízení předpokladů pro jejich vydání, pak také dle ustanovení § 398 CSP pravomocné

---

¹⁹⁰ ŠTEVČEK, Marek et al. *Civilné právo procesné. Úvod do civilného procesu a sporové konanie*. Praha: C. H. Beck. 2022. ISBN: 978-80-7400-876-4. s. 528.

¹⁹¹ Na rozdíl od tuzemské úpravy se ve věci samé rozhoduje pouze rozsudkem viz ustanovení § 212 odst. 1 a § 234 odst. 1 CSP.

usnesení, kterým byl schválen smír, či pravomocný platební rozkaz. Zákonné důvody obnovy řízení jsou však zde vymezeny širěji než v OSŘ. Kromě důvodů, které jsou uvedeny v kapitole 6.2. zde nalezneme navíc důvod spočívající v tom, že bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce či jiných osob zúčastněných na řízení. Musí se však jednat o trestný čin, mezi jehož spácháním a výsledkem řízení je příčinná souvislost. Ze strany soudce to tedy může být například trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby dle ustanovení § 326 zákona č. 300/2005 Z.z., trestný zákon, ze strany jiných osob zúčastněných na řízení může jít například o situaci, kdy se účastník řízení dopustí trestného činu padělání či pozměnění veřejné listiny dle ustanovení § 352 tohoto zákona.¹⁹² Tato úprava je tedy odlišná od režimu OSŘ, který spácháním trestného činu soudce či přísedícího odůvodňuje podání žaloby pro zmatečnost. Ustanovení § 397 písm. d), e) a f) CSP dále uvádí důvody, které reflektují mezinárodně-právní závazky Slovenské republiky vyplývající z jejího členství v Evropské Unii a Radě Evropy.

Podání žaloby na obnovu řízení nemá devolutivní účinek, jelikož o ní rozhoduje soud, který ve věci rozhodoval v prvním stupni.¹⁹³ Tento soud ji v případě opožděnosti, nepřipustnosti, zjevné nedůvodnosti či neoprávněnosti osoby, která žalobu podává, v souladu s ustanovením § 413 CSP usnesením odmítne. V opačném případě rozhodne rozsudkem o povolení či zamítnutí obnovy. Povolí-li soud prvního stupně obnovu řízení, právní mocí tohoto rozhodnutí se *ex lege* odkládá vykonatelnost napadeného rozhodnutí a soud bez dalšího věc projedná.¹⁹⁴ Postup soudu po povolení obnovy je upraven v ustanovení § 417 CSP, podle něhož soud buď zamítne návrh na změnu napadeného rozhodnutí, dojde-li v této fázi k názoru, že napadené rozhodnutí je věcně správné; nebo vydá nové rozhodnutí, které nahradí původní vadné rozhodnutí.

Stejně jako v české právní úpravě slouží dovolání dle CSP nejen k nápravě vadných rozhodnutí, nýbrž i ke sjednocení judikatury civilních soudů.¹⁹⁵

---

¹⁹² ŠTEVČEK, Marek et al. *Civilné právo procesné. Úvod do civilného procesu a sporové konanie*. Praha: C. H. Beck. 2022. ISBN: 978-80-7400-876-4. s. 542-543.

¹⁹³ Tamtéž. s. 477.

¹⁹⁴ Kotová, J. *Civilný mimosporový Civilný sporový Správny súdny poriadok*. Žilina: Poradca. 2019. ISBN: 978-80-8162-082-9. s. 190.

¹⁹⁵ ŠTEVČEK, Marek et al. *Civilné právo procesné. Úvod do civilného procesu a sporové konanie*. Praha: C. H. Beck. 2022. ISBN: 978-80-7400-876-4. s. 565.

Proto i zde o dovolání dle ustanovení § 35 CSP rozhoduje Nejvyšší soud. Zákonná konstrukce objektivní přípustnosti dovolání je rozdělena do dvou částí. První část řeší právě výše zmíněné důvody zmatečnosti, které jsou uvedeny v ustanovení § 420 písm. a) až f) CSP, a lze jimi odůvodnit dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé nebo kterým řízení končí. Druhá část obsažená v ustanovení § 421 CSP umožňuje brojit dovoláním pouze z důvodu nesprávného právního posouzení věci, a to proti rozhodnutím odvolacího soudu, kterými odvolací soud potvrdil nebo změnil rozhodnutí soudu prvního stupně, záviselo-li rozhodnutí odvolacího soudu na vyřešení právní otázky, při jejímž řešení se odvolací soud odklonil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu, která dosud nebyla dovolacím soudem řešena či která je dovolacím soudem řešena rozdílně. Ustanovení § 422 CSP pak obsahuje negativní podmínky přípustnosti dovolání, které je v některých případech omezeno takzvaným majetkovým cenzem.¹⁹⁶

V rámci řízení o dovolání nelze dle ustanovení § 435 CSP uplatňovat nové skutečnosti a důkazy, ledaže se týkají prokázání jeho přípustnosti a včasnosti.

Dovolání se podává u soudu prvního stupně, který případně vyzve dovolatele k odstranění vad podání, a to dle ustanovení § 436 CSP. Ani zde nemá soud prvního stupně stejné pravomoci jako dle OSŘ, jelikož nemůže sám dovolání odmítnout, či řízení o něm zastavit. V každém případě tedy dovolání předává dovolacímu soudu. Dovolací soud dovolání odmítne za podmínek uvedených v ustanovení § 447 CSP, tedy je-li nepřipustné, podáno opožděně, podáno neoprávněnou osobou, nemá potřebné náležitosti či z důvodu nedostatku povinného zastoupení. Neodmítne-li dovolání, přistoupí dovolací soud k jeho projednání. V případě, že shledá dovolání nedůvodným, rozsudkem jej zamítne. V opačném případě může napadené rozhodnutí usnesením zrušit nebo rozsudkem změnit.¹⁹⁷ Ke změně dochází dle ustanovení § 449 odst. 3 CSP za předpokladu, že má dovolací soud za to, že může sám ve věci rozhodnout, jinak dojde k jeho zrušení. Nepostačuje-li k nápravě zrušení rozhodnutí odvolacího soudu, zruší dovolací soud společně s ním i prvostupňové rozhodnutí.¹⁹⁸ Společně s rozhodnutím o zrušení napadeného rozhodnutí rozhodne dovolací soud následně o dalším postupu.

---

¹⁹⁶ ŠTEVČEK, Marek et al. *Civilné právo procesné. Úvod do civilného procesu a sporové konanie*. Praha: C. H. Beck. 2022. ISBN: 978-80-7400-876-4. s. 572.

¹⁹⁷ Kotová, J. *Civilný mimosporový Civilný sporový Správny súdny poriadok*. Žilina: Poradca. 2019. ISBN: 978-80-8162-082-9. s. 202.

¹⁹⁸ Tamtéž.

V souladu s ustanovením § 450 CSP a v závislosti na okolnostech konkrétního případu rozhodne tedy zároveň o vrácení věci odvolacímu soudu, vrácení věci soudu prvního stupně, zastavení řízení či postoupení věci orgánu, do jehož pravomoci náleží. Z výše uvedeného jasně vyplývá, že právní úprava dovolání je zde taktéž založena na revizním opravném systému.¹⁹⁹

Specifickým institutem, který se v českém právním řádu nenachází, je dovolání generálního prokurátora, respektive slovenského Nejvyššího státního zástupce. Jedná se o zvláštní typ mimořádného opravného prostředku, o němž rozhoduje stejně jako o „klasickém“ dovolání Nejvyšší soud a k jehož podání je aktivně legitimován jediný subjekt, kterým je generální prokurátor.²⁰⁰ Ten je k jeho podání oprávněn pouze na základě podnětu osoby, v jejíž neprospěch bylo napadené rozhodnutí vydáno a která již vyčerpala všechny ostatní prostředky ochrany,²⁰¹ a to ve lhůtě tří měsíců od právní moci napadeného rozhodnutí (§ 461 CSP). Tímto opravným prostředkem může generální prokurátor brojit proti výroku jakéhokoliv pravomocného rozhodnutí vyjma rozhodnutí Nejvyššího soudu o dovolání či dovolání generálního prokurátora.²⁰² Důvodem pro podání tohoto opravného prostředku může být v souladu s ustanovením § 458 odst. 2 CSP pouze porušení práva na spravedlivý proces či vady spočívající v tom, že soud, který napadené rozhodnutí vydal, vycházel ze svévolných právních názorů. Nejvyšší soud nejprve posoudí existenci důvodů dovolání generálního prokurátora, a shledá-li podání tohoto opravného prostředku důvodným, následně zkoumá naplnění principu proporcionality, tedy převyšuje-li potřeba zrušení napadeného rozhodnutí zájem na zachování jeho nezměnitelnosti a právní jistoty.²⁰³

Dovolání generálního prokurátora se podává u dovolacího soudu. Nižší soudy se tedy na rozdíl od odvolání a dovolání na řízení vůbec nepodílejí.²⁰⁴ Pokud nejsou kumulativně splněny všechny výše zmíněné podmínky přípustnosti, dovolací soud tento návrh odmítne. V opačném případě jej projedná, a to zpravidla bez nařízení jednání. Nedojde-li k zamítnutí tohoto opravného prostředku pro jeho nedůvodnost, rozhodne dovolací soud o zrušení napadeného rozhodnutí

---

¹⁹⁹ ŠTEVČEK, Marek et al. *Civilné právo procesné. Úvod do civilného procesu a sporové konanie*. Praha: C. H. Beck. 2022. ISBN: 978-80-7400-876-4. s. 481.

²⁰⁰ Tamtéž. s. 579.

²⁰¹ Tamtéž. s. 583.

²⁰² Tamtéž. s. 581-582.

²⁰³ Tamtéž. s. 580.

²⁰⁴ Tamtéž. s. 588.

a zároveň o dalším postupu řízení, kterým může být vrácení věci nižšímu soudu k dalšímu řízení, postoupení věci orgánu, který má pravomoc o ní rozhodnout, či zastavení řízení.²⁰⁵

Vzhledem k tomu, že dovolání generálního prokurátora slouží pouze k nápravě právních vad a že dovolací soud může napadené rozhodnutí pouze potvrdit či zrušit, je patrné, že tento opravný prostředek je založen na systému kasačním.²⁰⁶

---

²⁰⁵ ŠTEVČEK, Marek et al. *Civilné právo procesné. Úvod do civilného procesu a sporové konanie*. Praha: C. H. Beck. 2022. ISBN: 978-80-7400-876-4. s. 589.

²⁰⁶ Tamtéž. s. 480.

8. Zhodnocení struktury opravných prostředků a jimi využitých opravných systémů

Opravné prostředky jako instituty sloužící k nápravě vad soudních rozhodnutí, případně ke sjednocování rozhodovací praxe soudů, jsou ze své podstaty nutnou součástí každé procesně právní úpravy. Zároveň s sebou však tyto instituty přinášejí i určité negativní jevy, jako je prodlužování soudního řízení, zatěžování soudní soustavy a v případě mimořádných opravných prostředků také zásah do právní jistoty. Úkolem zákonodárce je tedy při koncepci jednotlivých opravných prostředků nalézt určitý kompromis mezi výhodami a nevýhodami, které s sebou možnost přezkumu soudních rozhodnutí přináší.²⁰⁷ K vytvoření ideální koncepce mu tedy napomáhají právě opravné systémy, jak již bylo řečeno v kapitole 2. této práce.

V současné právní úpravě opravných prostředků spatřuji určité nedostatky, které jsou rozebrány v následujících odstavcích této kapitoly. Z toho důvodu se domnívám, že by se připravovaná rekodifikace civilního procesu měla zaměřit i na tuto problematiku a právní úpravu pozměnit.

Apelační systém je dle mého názoru vhodný pouze pro řádné opravné prostředky. Zjištění skutkového stavu je především úkolem soudu prvního stupně a pokud se v tomto ohledu dopustí nějakých chyb, jejich napravení je úkolem odvolacího soudu. Tento časový rámeček je tedy dle mého názoru dostatečně široký na to, aby účastníci uvedli své námitky a soudy o věci s ohledem na její skutkovou stránku spravedlivě rozhodly. Domnívám se, že zasahování do skutkových závěrů pravomocných rozhodnutí je neúčelné, jelikož by se vyšší soudy měly zabývat složitějšími právními otázkami a nikoliv „ztrácet čas“ zjišťováním skutkového stavu. Z toho důvodu nemá apelační systém u mimořádných opravných prostředků místo. Současná právní úprava odvolání je tedy dle mého názoru postavena na dobrých základech, přestože některé její aspekty by mohly být vyřešeny vhodněji. Především konstrukce objektivní přípustnosti odvolání

---

²⁰⁷ Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Věcný záměr civilního řádu soudního*. Online. 2020. s. 325. Dostupné z: https://justice.cz/documents/12681/2872506/V%C4%9Bcn%C3%BD+z%C3%A1m%C4%9Br_f%C3%A1ln%C3%AD+verze+_prosinec+2020.pdf/83cdd87e-18c5-41e9-948e-8defa2525adb [citováno 2024-02-09].

je poněkud kostrbatá a pro svá specifika by z ní měla být vyňata nemeritorní rozhodnutí. Proto se v tomto ohledu částečně ztotožňují s koncepcí navrhovanou věcným záměrem ČŘS, která předpokládá vznik nového řádného opravného prostředku, prostřednictvím kterého bude možné brojit proti usnesením soudu prvního stupně, kterým je rekurs.²⁰⁸

Právní úprava dovolání je v současné době založena na revizním principu. Přejít z kasačního systému byl z mého pohledu více než vhodný, jelikož možností dovolacího soudu změnit napadené rozhodnutí se předchází opětovnému rozhodování věci soudy nižších instancí. Věcný záměr ČŘS předpokládá existenci dovolání jako řádného opravného prostředku, kterým bude možné napadnout nepravomocné rozsudky odvolacího soudu.²⁰⁹ Proti usnesením odvolacího soudu bude taktéž možné brojit prostřednictvím rekursu.²¹⁰ Věcný záměr tímto reaguje především na komplikace způsobené zrušením či změnou pravomocného rozhodnutí odvolacího soudu, z něž již byla nabyta práva.²¹¹ Tento jev totiž představuje výrazné narušení právní jistoty, která by dle věcného záměru ČŘS byla posílena právě změnou charakteru dovolání z mimořádného na řádný opravný prostředek, jelikož by k odkladu právní moci a vykonatelnosti napadeného rozhodnutí došlo *ex lege*.²¹² Otázkou však zůstává, zda tento postup bude mít skutečně pozitivní vliv na zajištění právní jistoty, jelikož s právní mocí a vykonatelností rozhodnutí se tímto způsobem zároveň odkládá i poskytnutí právní ochrany,²¹³ která, jak je uvedeno v kapitole 1.1.1. této práce, musí nastat co nejdříve, aby byla efektivní. Osobně se přikláním spíše k ponechání dovolání v systému mimořádných opravných prostředků, což vyzdvihuje jeho specifické

---

²⁰⁸ Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Věcný záměr civilního řádu soudního*. Online. 2020. s. 387. Dostupné z: https://justice.cz/documents/12681/2872506/V%C4%9Bcn%C3%BD+z%C3%A1m%C4%9B_r%C3%A1n%C3%AD+verze+_prosinec+2020.pdf/83cdd87e-18c5-41e9-948e-8defa2525adb [citováno 2024-02-09].

²⁰⁹ Tamtéž. s. 366 a 388.

²¹⁰ Tamtéž. s. 387.

²¹¹ VOJTEK, P. § 236. In: JIRSA, Jaromír; MOTTTL, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 185.

²¹² Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Věcný záměr civilního řádu soudního*. Online. 2020. s. 45. Dostupné z: https://justice.cz/documents/12681/2872506/V%C4%9Bcn%C3%BD+z%C3%A1m%C4%9B_r%C3%A1n%C3%AD+verze+_prosinec+2020.pdf/83cdd87e-18c5-41e9-948e-8defa2525adb [citováno 2024-02-09].

²¹³ VOJTEK, P. § 236. In: JIRSA, Jaromír; MOTTTL, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-375-6. s. 185.

a vrcholné postavení. Přece jen i zde zákon odklad právní moci a vykonatelnosti napadeného rozhodnutí umožňuje, hrozí-li závažný zásah do práv jednotlivců. Souhlasím však s názorem namítným ve věcném záměru ČŘS, který vytýká nepředvídatelnost rozhodnutí Nejvyššího soudu s ohledem na přípustnost dovolání. Proti této konstrukci se ohradil i Ústavní soud, který ve svém nálezu vyslovil, že: „přípustnost dovolání musí být zřejmá každému potencionálnímu dovolateli ještě předtím, než opravný prostředek v podobě dovolání využije“.²¹⁴ Věcný záměr ČŘS chce tento právní názor následovat a navrhuje, aby posuzování přípustnosti dovolání z hlediska důležitosti řešené právní otázky bylo v rukou odvolacího soudu.²¹⁵ Navrhovaná právní úprava pamatuje i na situaci, kdy odvolací soud chybně neumožní dovolání podat, a zavádí proto institut takzvaného výjimečného dovolání. Jedná se o situaci, kdy je dovolatel oprávněn podat dovolání, přestože odvolací soud ve svém rozhodnutí neshledal řešenou právní otázku natolik zásadní, aby umožnil se proti danému rozhodnutí dovolat.²¹⁶

Žaloba na obnovu řízení a žaloba pro zmatečnost jsou v současnosti společně upraveny v hlavě druhé části čtvrté OSŘ. Přesto jsou však některé části řízení o nich upraveny odlišně, což je dle mého názoru nadbytečné, jelikož kromě účelu zde nelze pozorovat mnoho odlišností. Mezi ostatními opravnými prostředky zaujímají specifické postavení. Jejich podání totiž nevyvolává devolutivní účinek, jelikož o nich rozhoduje soud, který napadené rozhodnutí vydal. Především z toho důvodu věcný záměr ČŘS navrhuje, aby byly tyto dva instituty vyňaty z části upravující opravné prostředky a byla jim věnována samostatná část ČŘS věnující se takzvaným jiným prostředkům nápravy.²¹⁷

---

²¹⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 21.2.2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11.

²¹⁵ Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Věcný záměr civilního řádu soudního*. Online. 2020. s. 372-373. Dostupné z: https://justice.cz/documents/12681/2872506/V%C4%9Bcn%C3%BD+z%C3%A1m%C4%9Bfin%C3%A1ln%C3%AD+verze+_prosinec+2020.pdf/83cdd87e-18c5-41e9-948e-8defa2525adb [citováno 2024-02-11].

²¹⁶ PONDIKASOVÁ, Tereza. *Úvaha nad podobou dovolání v civilním řízení - přípustnost*. Online. Právní rozhledy, roč. 29 (2021), č. 18, s. 611-618. ISSN 1210-6410. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembsgfpaxa4s7ge4f6427gyytc&groupIndex=1&rowIndex=0&refSource=search-facets> [citováno 2024-03-11].

²¹⁷ Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Věcný záměr civilního řádu soudního*. Online. 2020. s. 397. Dostupné z: https://justice.cz/documents/12681/2872506/V%C4%9Bcn%C3%BD+z%C3%A1m%C4%9Bfin%C3%A1ln%C3%AD+verze+_prosinec+2020.pdf/83cdd87e-18c5-41e9-948e-8defa2525adb [citováno 2024-03-12].

Žaloba pro zmatečnost je dle současné právní úpravy založena na opravném systému kasačním. V rámci systému opravných prostředků vystupuje jako samostatný institut, přestože jsou takzvané důvody zmatečnosti zkoumány i v odvolacím a dovolacím řízení. Samy o sobě však důvody zmatečnosti nezakládají důvodnost podání dovolání (viz kapitola 5.1.2.). Nepovažují však za vhodnou ani slovenskou právní úpravu, která podání dovolání z důvodů zmatečnosti umožňuje (viz kapitola 7.). Domnívám se totiž, že tato konstrukce vede ke zbytečnému zahlcení Nejvyššího soudu. Důvody zmatečnosti představují velmi závažné procesní vady, jejichž odhalení by nemělo být nic složitějšího a není proto potřeba, aby byly předmětem přezkumu ze strany Nejvyššího soudu.

Žaloba na obnovu řízení stojí mimo rámec opravných systémů, jak je uvedeno v kapitole 6. této práce. Jedná se o jediný opravný prostředek, který slouží k nápravě vad skutkové povahy poté, co napadené rozhodnutí nabylo právní moci.

Z výše uvedených důvodů se tedy přikláním k řešení, které nabízí věcný záměr ČŘS. Navrhovaná právní regulace by měla obsahovat ucelenou úpravu stejnou pro žalobu na obnovu řízení i žalobu pro zmatečnost. V obou případech o opravném prostředku rozhoduje soud, který napadené rozhodnutí vydal. Shledá-li tento soud existenci důvodů obnovy či zmatečnosti, zruší napadené rozhodnutí a nastává druhá fáze řízení, která je zde i v případě žaloby pro zmatečnost označována za „obnovené řízení“. Výsledkem tohoto řízení je následně vydání nového bezvadného rozhodnutí.²¹⁸ Zavedení kasačního způsobu rozhodnutí v první fázi řízení o obou žalobách evokuje jejich podřazení do režimu kasačního systému. Je však nutné nezapomenout na to, že kasační systém se vyznačuje přezkumem pouze právní stránky napadeného rozhodnutí, a proto si i zde žaloba na obnovu řízení ponechává své zvláštní postavení stojící mimo známé opravné systémy.

---

²¹⁸ Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Věcný záměr civilního řádu soudního*. Online. 2020. s. 399-412. Dostupné z: https://justice.cz/documents/12681/2872506/V%C4%9Bcn%C3%BD+z%C3%A1m%C4%9Br_f%C3%A1zn%C3%AD+verze+_prosinec+2020.pdf/83cdd87e-18c5-41e9-948e-8defa2525adb [citováno 2024-03-12].

Závěr

Tato diplomová práce se věnuje opravným systémům a jejich uplatnění v civilním řízení. Opravný systém je teoretickým pojmem, který představuje soubor znaků převládajících v konkrétním opravném řízení. Na základě typu vad, které lze v daném opravném řízení přezkoumat, a způsobu rozhodnutí o daném opravném prostředku, rozlišujeme tři opravné systémy – apelační, kasační a revizní. Opravné systémy tedy stanoví určitý rámec, který zákonodárci napomáhá k vytvoření co nejefektivnějšího systému opravných prostředků. Opravné prostředky jsou totiž elementární součástí každé procesně právní úpravy, jelikož slouží k nápravě vad vzniklých v původním řízení. Tím dotváří charakter civilního procesu a napomáhají k naplnění jeho cíle, kterým je zajištění spravedlivé ochrany soukromých práv a oprávněných zájmů jednotlivců.

První kapitola této práce se věnuje civilnímu procesu, kterým se v nejužším slova smyslu rozumí postup soudů a účastníků v rámci občanského soudního řízení. Dále tato kapitola pojednává o základních zásadách civilního procesu, a to nejen zásadách zrcadlících spravedlivý proces, ale také zásadách odvětvových. Odvětvové zásady jsou zpravidla dvojice zásad, které ve své kombinované formě utváří konkrétní podobu civilního procesu. Dále tato kapitola vysvětluje výše zmíněnou důležitost existence systému opravných prostředků jakožto nástrojů sloužících k naplnění cíle a zásad civilního procesu.

Druhá kapitola udává definice opravných systémů a specifikuje kritéria, podle kterých se od sebe navzájem odlišují. Jak již bylo uvedeno výše, prvním kritériem je typ vad, které lze v opravném řízení přezkoumat, a druhým způsob, jakým lze v tomto řízení rozhodnout.

Třetí kapitola již popisuje první z opravných systémů, kterým je systém apelační. Ten se vyznačuje tím, že soud rozhodující o opravném prostředku na něm založeném přezkoumává nejen vady právní, ale i skutkové. Z toho důvodu lze v řízení o opravném prostředku provádět dokazování. Z hlediska toho, zda se dokazování provádí pouhým opakováním důkazů již provedených před soudem prvního stupně, nebo zda je možné uplatnit i nové skutečnosti a důkazy, lze rozlišit dále apelační systém na úplný a neúplný. Soud je oprávněn napadené rozhodnutí nejenom potvrdit, je-li věcně správné; zrušit, shledá-li

existenci namítaných vad; ale také jej může sám změnit, pokud jsou k tomu splněny předpoklady. Na tomto opravném systému je dle současné právní úpravy založeno odvolání. V režimu sporných řízení je odvolání konkrétně založeno na principu neúplné apelace. Předmětem této kapitoly jsou samozřejmě také specifika odvolacího řízení, jako například pravidla přípustnosti odvolání, jeho náležitosti a také postup obou zúčastněných soudů.

Čtvrtá kapitola se věnuje systému kasačnímu. Tento systém umožňuje napadené rozhodnutí přezkoumat pouze po stránce právní a následně jej buď potvrdit, či zrušit. Jediným opravným prostředkem založeným na tomto systému je žaloba pro zmatečnost, a proto jsou obsahem této kapitoly i specifika řízení o ní. Tento opravný prostředek slouží k nápravě rozhodnutí, které trpí závažnými procesními vadami označovanými jako důvody zmatečnosti.

Předmětem páté kapitoly této práce je systém revizní, který byl do našeho právní řádu včleněn novelou s účinností od 1.1.2013. Do té doby byl uplatňován pouze systém apelační a kasační. Revizní systém pak představuje určitý kompromis mezi nimi, jelikož stejně jako systém kasační umožňuje přezkum napadeného rozhodnutí pouze po stránce právní, ale stejně jako systém apelační umožňuje, aby soud rozhodující o opravném prostředku napadené rozhodnutí i změnil. Na tomto opravném systému je tedy v současnosti založeno dovolání, které představuje pomyslný vrchol v rámci systému opravných prostředků. O dovolání totiž rozhoduje Nejvyšší soud, který tímto plní svou funkci spočívající ve sjednocování rozhodovací praxe soudů nižších instancí. Dovoláním lze žádat pouze nápravu vad spočívajících v nesprávném právním posouzení, a to jen za předpokladu, že tato právní otázka bude pro Nejvyšší soud dostatečně významná.

Šestá kapitola pojednává o posledním opravném prostředku, kterým je žaloba na obnovu řízení. Opravné řízení vyvolané podáním tohoto opravného prostředku je natolik specifické, že jej nelze podřadit pod žádný z opravných systémů. Přesto si však nelze představit úpravu, ve které by tento institut absentoval. Žaloba na obnovu řízení totiž slouží k nápravě skutkových vad pravomocného rozhodnutí, které spočívají v tom, že v řízení před soudem prvního stupně nebyly uplatněny či provedeny skutečnosti a důkazy, které mohou pro navrhovatele přivést příznivější rozhodnutí ve věci. Řízení o tomto

opravném prostředku má dvě fáze. V případě, že bude první fáze úspěšná, obnova se povolí. To však stále není zárukou úspěchu navrhovatele, jelikož k zamítnutí jeho návrhu může dojít i v průběhu fáze druhé. V opačném případě však bude výsledkem druhé fáze vydání nového rozhodnutí.

V sedmé kapitole jsou rozebrány nejdůležitější prvky slovenské právní úpravy opravných prostředků v civilním řízení. S účinností od 1.7.2016 byla totiž přijatá nová právní úprava, která po více než padesáti letech nahradila Občianský súdny poriadok. CSP upravuje čtyři opravné prostředky – odvolání, žalobu na obnovu řízení, dovolání a dovolání generálního prokurátora. Právní úprava odvolání a žaloby na obnovu řízení není příliš odlišná od současné tuzemské úpravy. Dovolání však umožňuje napadnout rozhodnutí nejen z důvodu nesprávného právního posouzení, nýbrž i pro takzvané důvody zmatečnosti. Specifickým opravným prostředkem je dovolání generálního prokurátora, které představuje krajní prostředek ochrany pro účastníka, který již všechny ostatní prostředky bezvýsledně vyčerpal. Tento účastník může v takovém případě dát generálnímu prokurátorovi podnět k podání tohoto speciálního typu dovolání, o němž taktéž rozhoduje Nejvyšší soud.

Zhodnocení struktury opravných prostředků a jimi využitých opravných systémů je předmětem kapitoly osmé. Současná právní úprava je poměrně komplexní a umožňuje napravit vady různého charakteru, a to nejen v případě nepravomocných rozhodnutí, nýbrž i těch pravomocných. Přesto bych však využila plánované rekodifikace a některé aspekty současného systému opravných prostředků změnila. Vyčlenila bych rozhodnutí ve formě usnesení z přípustnosti odvolání i dovolání a přidala samostatný opravný prostředek sloužící k jejich napadení. Výlučná pravomoc Nejvyššího soudu rozhodovat o přípustnosti dovolání je dle mého názoru v rozporu s požadavkem předvídatelnosti soudních rozhodnutí, a proto bych tuto pravomoc přenechala odvolacím soudům, které v případě zásadních právních otázek poučí účastníky o možnosti podání dovolání již v rámci odvolacího rozhodnutí. Souhlasím i s novou konstrukcí navrhovanou věcným záměrem ČRS týkající se žaloby na obnovu řízení a žaloby pro zmatečnost. Tyto instituty jsou natolik specifické, že by měly být vyčleněny z části pojednávající o opravných prostředcích a měla by jim být věnována část samostatná. Zároveň souhlasím i s předpokládaným režimem řízení uplatněných

u obou žalob. Obecně se tedy ztotožňují se změnami navrhovanými věcným záměrem ČRS. Výjimkou je však navrhovaná přeměna dovolání na řádný opravný prostředek. Dle mého názoru by totiž tento krok oddálil poskytnutí ochrany soukromým právům a tím narušil právní jistotu, což je v rozporu nejenom s cílem civilního procesu, ale také se samotnými principy práva na spravedlivý proces.

Cizojazyčné resumé

Remedy systems represent a theoretical concept of specific features that prevail in a particular remedy proceeding. There are three types of remedy systems which are distinguished on the basis of the type of errors that can be reviewed in a remedy proceeding and the manner in which the remedy is decided. These remedy systems are appeal, cassation and revision. All three of these systems are currently applied within Czech legislation and they form a complex structure of remedies which provide protection for the parties of the proceedings in case that the Court of First Instance makes an error while making the decision.

The appeal system is represented by a remedy called appeal, which is the only ordinary remedy in the Czech legislation. This remedy system is typical for the possibility to review not only the errors in law but also errors in facts. The Court of Appeal is empowered to uphold, annul or reverse the decision made by the Court of First Instance.

Remedy based on the revision system is called an appeal review. It only serves to correct the errors in law involving complex questions of law. Therefore it is the Supreme Court which decides the appeal review. The Supreme Court is also empowered to uphold, annul or reverse the decision made by the Court of Appeal.

There are two more extraordinary remedies which are the action for a retrial and the action for a nullity. Both of these remedies are decided by the same court which issued the contested decision. Action for a nullity represents the cassation system. Its aim is to remedy serious procedural errors of the previous proceedings. Action for a retrial cannot be included in any remedy system. This remedy serves for fixing specific errors of facts.

Therefore the current Czech legislation is quite comprehensive and it enables to remedy all kinds of errors of both non-final and final court decisions. Nevertheless, the planned recodification is a good opportunity to change some parts of the current legal system of remedies as described in detail within this thesis.

Seznam použitých zdrojů

Knížní publikace

DVOŘÁK, Jan, ŠVESTKA, Jiří, ZUKLÍNOVÁ, Michaela et al. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 436 s. ISBN: 978-80-7552-187-3.

HAMUL'ÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. Praha: Leges, 2010. 191 s. ISBN 978-80-87212-51-6.

HENDRYCH, Dušan et al. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 1459 s. ISBN 978-80-7400-059-1.

LAVICKÝ, Petr. *Důkazní břemeno v civilním řízení soudním*. Praha: Leges, 2017. 272 s. ISBN 978-80-7502-203-5.

PAUKNEROVÁ, Monika, TOMÁŠEK, Michal et al. *Nové jevy v právu na počátku 21. století. IV., Proměny soukromého práva*. Praha: Karolinum, 2009. 424 s. ISBN 978-80-246-1687-2.

STANISLAV, Antonín. *Dovolání s akcentem na ústavněprávní konformitu*. Praha: Wolters Kluwer, 2020. 111 s. ISBN 978-80-7598-860-7.

SVOBODA, Karel. *Opravné prostředky: civilní proces z pohledu účastníka*. Praha: C.H. Beck, 2020. 518 s. ISBN 978-80-7400-774-3.

SVOBODA, Karel a TRNĚNÁ, Klára. *Dovolání*. Praha: C. H. Beck, 2018. 156 s. ISBN 978-80-7400-685-2.

ŠÍNOVÁ, Renáta, HAMUL'ÁKOVÁ, Klára et al. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020. 474 s. ISBN 978-80-7400-787-3.

ŠTEVČEK, Marek et al. *Civilné právo procesné. Úvod do civilného procesu a sporové konanie*. Praha: C. H. Beck, 2022. 594 s. ISBN 978-80-7400-876-4.

WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena et al. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. 646 s. ISBN 978-80-7502-298-1.

ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Pojmové znaky civilního procesu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2017. 279 s. ISBN 978-80-7380-538-8.

ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. 621 s. ISBN 978-80-7380-714-6.

Komentářová literatura

JIRSA, Jaromír; MOTTL, Tomáš; PETR, Bohuslav; VOJTEK, Petr; HAVLÍČEK, Karel et al. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha IV., § 201-2501*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. 287 s. ISBN 978-80-7598-375-6.

SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří et al. *Občanský soudní řád. Komentář*. Online. 3. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck. 2022. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgjpwk232ge4dexzr&tocid=nnptembsgjpwk232ge4dexzr> [citováno 2024-03-09].

SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; DOLEŽÍLEK, Jiří et al. *Občanský soudní řád. Komentář*. Online. 3. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgnpwk232ge4dexzs&tocid=nnptembsgnpwk232ge4dexzs> [citováno 2024-03-09].

Právní předpisy

Sdělení č. 209/1992 Sb., sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu

Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu

Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a některých dalších zákonů

Zákon č. 300/2005 Z.z., trestný zákon

Zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů

Zákon č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

Zákon č. 160/2015 Z. z., civilný sporový poriadok

Judikatura

Nález Ústavního soudu ze dne 21.2.2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12.10.2010, sp. zn. 28 Cdo 1896/2010

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24.6.2015, sp. zn. 30 Cdo 5459/2014

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.11.2001, sp. zn. 20 Cdo 2824/99

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.4.2010, sp. zn. 23 Cdo 2391/2009

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.1.2012, sp. zn. 30 Cdo 46/2011

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11.9.2012, sp. zn. 21 Cdo 4288/2011

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.9.2013, sp. zn. 29 Cdo 2394/2013

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11.11.2014, sp. zn. 28 Cdo 2794/2014

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14.10.2015, sp. zn. 25 Cdo 2374/2015

Odborné články

DAVID, Ludvík. Čtyři zastavení nad texty rozsudků vyšších instancí v civilních sporech. *EMP Jurisprudence*, roč. 14 (2005), č. 1, s. 25-29. ISSN 1801-2167.

DERKA, Ladislav. *Poznámka k neúplné apelaci podle občanského soudního řádu po 1.1.2001*. Online. *Právní rozhledy*, roč. 10 (2002), č. 7, s. 330 a násl. ISSN 1210-6410. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembqjpxa4s7g5pxgxztgmya&groupIndex=0&rowIndex=0&refSource=search> [citováno 2024-03-09].

LAVICKÝ, Petr, WINTEROVÁ, Alena, DOBROVOLNÁ, Eva, DVOŘÁK, Bohumil, PULKRÁBEK, Zdeněk. *Obrana návrhu věcného záměru civilního řádu soudního*. Online. *Právní rozhledy*, roč. 27 (2019), č. 5, s. 153-159. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrhfxa4s7gvpxgxzrguzq&groupIndex=1&rowIndex=0&refSource=search#> [citováno 2024-03-12].

MALENOVSKÝ, Radek. *K jedné zásadní otázce doplnění dokazování v řízení před odvolacím soudem dle občanského soudního řádu*. Online. *Soudce*, roč. 10 (2008), č. 3, s. 18-21. ISSN 1211-5347. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/law/Text/7/212472/1/2> [citováno 2024-03-09].

PONDIKASOVÁ, Tereza. *Úvaha nad podobou dovolání v civilním řízení - přípustnost*. Online. *Právní rozhledy*, roč. 29 (2021), č. 18, s. 611-618. ISSN 1210-6410. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembsgfpaxa4s7ge4f6427gyytc&groupIndex=1&rowIndex=0&refSource=search-facets> [citováno 2024-03-11].

Ostatní zdroje

Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Věcný záměr civilního řádu soudního*. Online. 2020. Dostupné z: https://justice.cz/documents/12681/2872506/V%C4%9Bcn%C3%BD+z%C3%A1m%C4%9Br_fin%C3%A1ln%C3%AD+verze+_prosinec+2020.pdf/83cdd87e-18c5-41e9-948e-8defa2525adb [citováno 2024-02-09].